

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 59 · 21. mars
Sesjonen 2017–2018

Møte onsdag den 21. mars 2018 kl. 10

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 59):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Representantene Peter Frølich, Silje Hjemdal og Svein Roald Hansen, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Den innkalte vararepresentant for Rogaland fylke, Tom Kalsås, tar nå sete.

Fra Statsministerens kontor foreligger følgende brev til Stortinget, datert 20. mars 2018:

«Endring i regjeringens sammensetning og endring blant statssekretærene

Statsråd ble holdt på Oslo slott 20. mars 2018 kl. 1200 under ledelse av Hans Majestet Kongen. Det ble truffet følgende vedtak:

Statsråd Sylvi Listhaug gis avskjed i nåde.

Statsråd Per Sandberg overtar styret av Justis- og beredskapsdepartementet, i tillegg til det ansvarsområdet han i dag har i Nærings- og fiskeridepartementet.

Statssekretær Thor Kleppen Sættem gis avskjed som statssekretær for statsråd Sylvi Listhaug og utnevnes på nytt til statssekretær for statsråd Per Sandberg i Justis- og beredskapsdepartementet.

Statssekretær Torkil Åmland gis avskjed som statssekretær for statsråd Sylvi Listhaug og utnevnes på nytt til statssekretær for statsråd Per Sandberg i Justis- og beredskapsdepartementet.

Statssekretær Knut Morten Johansen gis avskjed som statssekretær for statsråd Sylvi Listhaug og utnevnes på nytt til statssekretær for statsråd Per Sandberg i Justis- og beredskapsdepartementet.

Statssekretær Sveinung Rotevatn gis avskjed som statssekretær for statsråd Sylvi Listhaug og utnevnes på nytt til statssekretær for statsråd Per Sandberg i Justis- og beredskapsdepartementet.

Statssekretær Toril Charlotte Ulleberg Reynolds gis avskjed som statssekretær for statsråd Sylvi Listhaug og utnevnes på nytt til statssekretær for statsråd Per Sandberg i Justis- og beredskapsdepartementet.

Alle endringene ovenfor skjer med virkning fra 20. mars 2018 kl. 1230.»

Det refererte brevet foreslås vedlagt protokollen. – Det anses vedtatt.

Det tidligere medlem av regjeringen, Sylvi Listhaug, tar sete som representant.

Representanten Olaug V. Bollestad vil fremsette et representantforslag.

Olaug V. Bollestad (KrF) [10:02:43]: Jeg vil på vegne av stortingsrepresentantene Geir Jørgen Bekkevold og meg selv framsette et representantforslag om stortingsmelding om utviklingshemmedes rettigheter og likeverd og om tiltak som styrker de grunnleggende rettighetene til mennesker med utviklingshemning.

Presidenten: Representanten Per Espen Stoknes vil fremsette et representantforslag.

Per Espen Stoknes (MDG) [10:03:19]: Jeg har på vegne av meg selv gleden av å legge fram et representantforslag om forbedring og forenkling av små og mellomstore bedrifters (SME) rapportering om vesentlig bærekraft- og samfunnspåvirkning.

Som det heter: You can't manage what you don't measure.

Presidenten: Representanten Zaineb Al-Samarai vil fremsette et representantforslag.

Zaineb Al-Samarai (A) [10:03:54]: På vegne av stortingsrepresentantene Anette Trettebergstuen, Ingvild Kjerkol, Kari Henriksen, Jette F. Christensen, Siri Gåsemyr Staalesen og meg selv vil jeg framsette et representantforslag om et mer regulert marked for kosmetiske injeksjoner.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:04:16]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsminister Erna Solberg vil møte til muntlig spørretime.

Statsministeren er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [10:04:42]: Vi har en dramatisk uke i norsk politikk bak oss. En statsråd spredde på Facebook et innlegg som var usant og grovt, nørte opp under farlige holdninger og ble møtt med mistillit fra et flertall her i stortingssalen. En regjeringsskisse som var nær ved å oppstå, ble avverget i siste øyeblikk – ikke fordi statsministeren ryddet opp, men fordi statsråden trakk seg. I debatten her i går oppsummerte statsministeren debatten og uka med å be opposisjonens tale- re gå tilbake og gjennomgå sine manuskripter for å se om de var innenfor det anstendige. Det var den leksen vi fikk fra den overlæreren.

Anstendighet er viktig i politikken, og jeg tror vi alle kan si at når det er friske debatter, kan vi alle ettergå om vi har vært innenfor eller utenfor, om vi har vært drøye i påstandene. Men det er ikke det denne saken handler om. Kjernen her er spørsmålet om retorikken fra landets daværende justisminister nører opp under farlige strømninger, konspirasjonsteorier og hat. Statsministeren sa først at dette var en sak om Arbeiderpartiets og Fremskrittspartiets retorikk, som de fikk finne ut av seg imellom. Så beklaget hun. Men i går kveld hørte vi igjen en statsminister som var tilbake til å si at dette handlet i grunnen om debatten rundt anstendighet.

Spørsmålet er: Har hun egentlig forstått? Jeg vil stille spørsmål og være veldig konkret: Det innlegget som landets justisminister la ut den 9. mars, med bilde og tekst, om at Arbeiderpartiet er mer opptatt av terroristers rettssikkerhet enn nasjonens sikkerhet, mener hun at det innlegget, det bildet og den teksten nører opp under farlige holdninger og konspirasjonsteorier og kan være farlig i et samfunn som også skal beskytte borgerne mot handlinger?

Statsminister Erna Solberg [10:06:46]: Jeg ga allerede på søndag ganske tydelig beskjed om at jeg mente det innlegget var over grensen for hva jeg mener er anstendig og akseptabel omtale av andre. Det tillegger andre, direkte eller indirekte, en intensjon om å ta mer vare på terrorister enn å ta vare på rikets sikkerhet. Jeg synes ikke det er en måte vi skal drive politikk på, å tillegge hverandre synspunkter og hensikter man ikke har.

Det er mange som tenner på den typen debatter. Debatter om terror, debatter knyttet til innvandringsspørsmål, debatter knyttet til politiske partier og uenighet kan alle være med på å fyre opp under ulike typer debatter og diskusjoner. Men jeg mener at hvis påstanden fra Arbeiderpartiets leder er at det var bevisst å nøre opp under denne debatten, er det feil å tillegge Sylvi Listhaug den typen tanker bak dette. Debatter dukker opp i alle disse temaene. Det finnes ikke på min Facebook-side ett bilde der jeg er sammen med en ung nordmann med hijab, som ikke nører opp under denne typen debatter, for det er lett antenkelige spørsmål. Jeg har likevel tenkt å fortsette å la meg avbilde med unge nordmenn med hijab, fordi jeg mener det er viktig å vise variansen og valgene vi har i vårt samfunn. Å tillegge dette en bevisst nøring, er jeg uenig i.

Jonas Gahr Støre (A) [10:08:32]: Jeg tilla ingen mening her. Jeg stilte spørsmål om denne type utspill og billedbruk er farlig, om det nører opp under farlige holdninger. Til Dagsrevyen sa statsministeren at det er lurt å ha en saklig debatt, at billedbruken og angrepet på Arbeiderpartiet var i overkant, og at statsråder skal

passe på ordbruken. Hun har tatt tilbake igjen anstendighetssporet, og det mener jeg vi skal gå i oss selv i fra tid til annen. Jeg mener dette var uanstendig.

Spørsmålet til statsministeren er nå: Var det farlig? Er det farlig at landets justis- og beredskapsminister, som skal passe på lov og orden og rettsoppfatning og også hegne om sårbare mennesker, legger ut slike meldinger? Det farlige er jo da å gå inn i diskusjonen om sammenhengen mellom holdning og handling. Det er en slik sammenheng. Jeg tillegger egentlig ikke justisministeren noen hensikt utover å si at det å ikke forstå at dette er farlig – at det kan nøre opp under farlige holdninger, at det gjør folk redde – er det som uroer meg. Ser statsministeren på det innlegget som potensielt farlig?

Statsminister Erna Solberg [10:09:35]: Jeg ser på det innlegget som at det ikke burde vært lagt ut. Derfor er det også tatt vekk. Jeg mener det er viktig at vi i disse spørsmålene trår varsomt. Men underliggende i det Jonas Gahr Støre nå sier, er at man har hatt en bevisst spekulasjon i dette. Jeg mener man i alle disse debattene må passe på å vise bredden. Men det er altså ingen bevisst spekulasjon, og det synes jeg ikke vi skal tillegge heller. Det er også grunnen til at jeg reagerte på Jonas Gahr Støres tale til sitt landsstyre, hvor jeg opplevde at han tilla Sylvi Listhaug et ønske om bevisst å nøre opp under dette. Det mener jeg ikke er riktig.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [10:10:13]: Her er vi igjen: Det burde vært tatt ut. Det er jeg helt enig i. Men statsministeren nølte, eller fikk ikke til at det ble tatt ut. Mitt poeng er at hvis ikke landets justisminister, og heller ikke statsministeren, forstår at den typen utspill er farlig, er det veldig alvorlig. Jeg vil anta at en så erfaren og dyktig kommunikator bør forstå at den billedbruken og den teksten og måten det ligger ute på dag etter dag, er farlig. Det betyr ikke at man tillegger henne holdninger som skal være voldelige på noen måte, men at man ikke har forståelse for at det nører opp under farlige holdninger.

Jeg registrerer at statsministeren på andre forsøk sier at bildet ikke burde vært der, og at man ikke må tillegge hverandre holdninger. Men legg holdningene til side. Spørsmålet er: Er denne type billedbruk og tekst, lagt ut av en justisminister, egnet til å nøre opp under farlige holdninger?

Statsminister Erna Solberg (H) [10:11:07]: Jeg mener vi må være varsomme med bruken av bilder og retorikk i disse debattene, for det er krevende debatter å stå i. Men jeg mener fortsatt at det Jonas Gahr Støre nå forsø-

ker å gjøre, er å tillegge Sylvi Listhaug meninger hun ikke har – eller innhold – og det var også det jeg reagerte på i summen av de innleggene som var i Stortinget i går. Jeg mener at vi må tenke igjennom hvordan vi gjør det. Jeg sier at det er veldig lett og vi kan legge veldig sterke begrensninger på den politiske debatten hvis vi skal ta utgangspunkt i at vi ikke skal ha noen innlegg som bidrar til at denne debatten øker eller er til stede, for debatten om innvandring, om terrorisme, om jihadisme, er ekstremt lettantennelig uansett. Min opplevelse, som sagt, er at jeg kan legge ut innlegg som går helt den andre veien, og det setter full fyr på den debatten.

Presidenten: Jonas Gahr Støre – til oppfølgingsspørsmål.

Jonas Gahr Støre (A) [10:12:02]: Jeg tror ikke jeg skal fortsette, for jeg skjønner at statsministeren ikke er ved kjernen. Alt det hun sier nå, kan vi være enige om: Vi skal opptre anstendig, vi skal beklage når vi går for langt, vi skal ha en ærlig og redelig debatt. Men jeg tror at hvis vi ikke lærer av erfaringen til å kunne si at dette er farlig – myndighetspersoner og en justisminister må være særlig aktsomme – er det ting vi ikke har lært. Det er ikke å tillegge hverandre holdninger, men det er å forstå betydningen av hva som nører oppunder høyrepopulisme, konspirasjonsteorier og farlige holdninger. Jeg hadde håpet at landets statsminister kunne si at ja, dette er potensielt farlig, og det er grunnen til at det burde ha vært tatt vekk – at det er uanstendig, kan vi være enige om. Men vi får altså ikke det svaret. Det synes jeg er nedslående. Og spørsmålet er da: Hva har man lært av forrige uke? Jeg har lyst til å spørre statsministeren – for det var jo en dramatisk uke også for henne: Hva sitter igjen for henne som hovedlærdommen politisk etter forrige ukes hendelser?

Statsminister Erna Solberg [10:12:56]: Jeg er enig i – og det har vært mitt budskap fra lørdagen av – at retorikk ikke bør overgå politikk, at substansen i politiske saker bør diskuteres innenfor en ramme som ikke nører opp om en usaklig debatt, som ikke bidrar til å spre hat, som ikke bidrar til at man gir unnskyldninger for dem som allerede har forutinntatte meninger på den ene eller andre siden av den politiske skalaen. Det mener jeg er en viktig lærdom av denne debatten. At dette er et veldig følsomt område å gå inn i, at dette er et krevende område å diskutere, det har jeg stått i i 20 år. Jeg vet at dette er et krevende område å gå inn i i de ulike sakene. Og det er viktig å huske på, ikke minst, at det er mange som har opplevd terror i vårt samfunn, og jeg har dyp respekt for at enhver påminnelse og enhver debatt om dette gjør vondt for folk som har opplevd å bli jaget av en terrorist på Utøya. Den innlevelsen av at det

er vondt, tror jeg vi alle kan ha. Det gjør at vi skal være ekstra varsomme i disse sakene.

Presidenten: Jonas Gahr Støre – til oppfølgingsspørsmål.

Jonas Gahr Støre (A) [10:13:59]: Det vi står igjen med nå, er en advarsel fra statsministeren mot en usaklig debatt. Vi tilhører samme generasjon. Jeg tror vi alle kan holde besvergelsene om at vi liker kjedelige debatter som er saklige, og så må vi fyre dem opp med litt sterke utsagn, de blir kanskje uanstendige innimellom. Men dette handler altså om noe annet.

Statsministeren er på slutten inne på sårbare mennesker. Grunnen til at jeg sier at det er farlig, er at jeg har erfart det den siste uken. Jeg kjenner veldig mange av de menneskene som har gått og gjemt seg, familiene som har lukket dørene, fordi slike utsagn fyrer opp om dette. Da hadde jeg håpet at statsministeren kunne si: Ja, det er farlig, vi skal være særlig aktsomme mot det. Det er konspirasjonsteorier der ute mot mitt parti, mot min bevegelse. Vi har betalt en pris for det. Vi står sammen om det som nasjon – det er bra. Men vi må erkjenne at denne type utsagn er spesielt farlige, og jeg håpet at landets statsminister kunne si: Ja, det er det. Det er ikke bare at det er usaklig – det er egentlig et ganske saklig innlegg, det er det deprimerende. Men det er farlig, det er grovt feilaktig, og det bør tas avstand fra veldig bestemt.

Statsminister Erna Solberg [10:15:05]: Jeg har tatt avstand fra den Facebook-posteringen for lenge siden. Jeg har også vært veldig tydelig på det vi har lært, og sett i lys av nettopp hvordan debatten ble rundt det, må vi lære av det. Det var også det jeg sa tidlig i denne diskusjonen, som er bakgrunnen for at vi også unnskyldte og ga beskjed om at det var på vegne av regjeringen den retorikken som hadde vært ført i saken. Og det er nettopp det Jonas Gahr Støre sier nå, at å forstå at det finnes mennesker i vårt samfunn som har vært så tett på terror, og så tett på høyreekstrem terror, at hele den typen debatt, det å røre opp igjen, må vi ha større varsomhet med. I den formen er vi helt, helt enige om at den debatten vi hadde i forrige uke, rørte i noe som var vondt, og som vi ikke burde hatt.

Presidenten: Jonas Gahr Støre – til oppfølgingsspørsmål.

Jonas Gahr Støre (A) [10:15:57]: Jeg må bruke de ordene jeg brukte her i salen torsdag, da justisministeren sto her: Det holder ikke!

Og så vil jeg si en annen fellesnevner, i en debatt hvor statsministeren oppsummerer med at opposisjonen må gå tilbake og revurdere innleggene sine, om de var innenfor det anstendige. Det var en annen fellesnevner

fra opposisjonen i de innleggene – som ikke var avtalt, men alle var inne på det: at dobbeltkommunikasjonen fra regjeringen må ta slutt. Vi kan ikke ha én kommunikasjon fra en regjering og én fra et parti frittstående på utsiden. Det har vi hatt nå i over fire år, og jeg synes det også er et budskap som framkom ganske klart i den debatten.

Jeg har lyst til å stille statsministeren spørsmålet: Hvilke konsekvenser trekker hun av det hun opplevde gjennom den uken, hvor hun hadde en statsråd som kommuniserte på utsiden og brukte seks dager på å justere det. Får det konsekvenser? Statsråd Listhaug trakk seg selv, etter hva vi forstår, hun ble ikke bedt om å slutte. Så hvilke konklusjoner trekker statsministeren av at hennes statsråder kommuniserer på den måten?

Statsminister Erna Solberg [10:16:52]: For meg er det helt grunnleggende at en stortingsrepresentant som velges inn på sitt stortingsprogram, i Stortinget kan forsvare og mene det som står i det stortingsprogrammet. Det er det som er velgernes mandat, det er det mandatet velgerne har gitt til den representanten.

Et regjeringsmedlem som har en plattform utgått av tre partier, skal forholde seg til det som er summen og det som er enigheten mellom de tre partiene. Da er man statsråd for tre partier, ikke bare for sitt eget parti, og det er den grunnleggende biten som jeg mener alle mine statsråder skal forholde seg til. Da må man ta hensyn til alle tre partier i regjeringen når man kommuniserer, og ta hensyn til det som er regulert i plattformen.

At partier viser hva de opprinnelig mente, mener jeg ikke er dobbeltkommunikasjon. Jeg mener at det er ærlighet overfor velgerne. Det blir rart når man sitter i en regjering og foreslår noe, står bak det i regjering, og går ut av regjeringen, som f.eks. SV har gjort i Goliat-saken, og bruker mesteparten av tiden til å argumentere mot at det vedtaket ble fattet en gang, som de selv faktisk var med på å foreslå for Stortinget.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgings-spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:18:16]: I går hadde statsministeren muligheten til å avslutte debatten på en samlende måte. Det valgte hun å ikke gjøre. Og i dag demonstrerer hun at hun fortsatt har problemer med å erkjenne hovedproblemet. Ingen av oss har snakket om Sylvi Listhaugs intensjon, vi har snakket om ordenes funksjon. Statsministeren klarer altså fortsatt ikke å si tydelig at det kan være farlig å bruke ekstremisters språk. Det er det viktige – ikke hvor mange som ble såret, ikke hva statsråden ville, men ordenes funksjon. Det må statsministeren klare å si noe om.

Så var statsministeren i går veldig belærende, på et tidspunkt hun burde ha nokså lav autoritet på akkurat det med språkbruk. Jeg har gjennomgått mitt manuskript. Jeg står inne for hvert ord. Og jeg etterlyser fortsatt det som var hovedpoenget i går, nemlig at statsministeren sier tydelig at det kan være farlig å bruke ekstremisters språk.

Statsminister Erna Solberg [10:19:21]: Jeg er helt enig i at det er farlig å bruke ekstremisters språk. Og jeg har lyst til å gi SV honnør for noe flere SV-representanter har gjort i det siste. I forbindelse med ACER-debatten er det flere fra SV som har trukket seg fra en del av den debatten og en del av de oppropene som har vært, fordi det har vært over grensen. Det har jeg lyst til å gi SV honnør for, det er bra, for jeg mener at i den debatten er man langt inne i konspirasjonsteorier, man er langt inne i diskusjoner som også er helt utenfor det. Og det synes jeg faktisk at vi som politikere skal passe på at vi ikke bidrar til.

Der er mange konspirasjonsteorier som løftes opp på begge sider av den politiske skalaen. Av og til treffer de hverandre, særlig i hatet mot alt som dreier seg om EØS, EU, ekstremisme og innvandring f.eks., som det er viktig at vi setter foten ned for.

Jeg har ikke noe problem med å si at det er viktig at vi passer på at språket vårt ikke nører opp under konspirasjonsteorier. Det er en del av det jeg mener er den ansvarlige debatten i denne sammenhengen.

Så mener jeg at deler av beskrivelsen som Audun Lysbakken i går ga av lefling med høyrekrefter, var å tillegge oss synspunkter som verken Høyre eller Fremskrittspartiet har.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgings-spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:20:37]: Jeg takker for komplimentet, men jeg må også påpeke at det er en veldig stor forskjell på konspirasjonsteorier om ACER og konspirasjonsteorier om Arbeiderpartiet. Konspirasjonsteorier om ACER har aldri bidratt til eller inspirert til vold i Norge.

I går tror jeg statsministeren var særlig kritisk til at jeg sa noe om høyrepopulisme i mitt innlegg, og jeg skjønner at det fornærmer statsministeren. Jeg tror egentlig ikke det fornærmer Fremskrittspartiet, men det fornærmer statsministeren, fordi det sier noe ubehagelig om hennes regjeringsprosjekt.

Vi har lenge diskutert om det er høyrepopulister i regjeringen eller ikke. Jeg kan jo minne om at statsministeren, som gjentatte ganger de siste dagene har sagt at hun aldri bruker karakteristikk, kalte min partikollega Heikki Holmås for «en liten friskus» fordi han slo

fast at det var kommet høyrepopulister i regjering i 2013.

Kan jeg bare få spørre statsministeren om følgende: Mener hun at noe jeg eller andre i opposisjonen sa i debatten i går, kan sammenlignes med det Sylvi Listhaug la ut på Facebook, og som var starten på denne debatten?

Statsminister Erna Solberg [10:21:44]: Ingenting av det som ble sagt i debatten i går, var direkte på samme måte som den Facebook-statusen var, som ble satt opp om en sak, som inneholdt basis om en politisk sak som var diskutert i Stortinget. Det var ingen som var direkte slik. Men det er klart at summen av det som ble sagt i går – hvis man lyttet til det som ble sagt – var å forsøke å slå regjeringen i hartkorn med høyreekstreme krefter i Norge, høyrepopulister, og måter å argumentere på som jeg mener ikke er en bit av den debatten.

Så skal jeg gjerne si at det av og til er vanskelig når man sier noe med et smil om munnen, når det kommer skriftlig etterpå. Jeg sa med et smil om munnen at Heikki Holmås var «en liten friskus». Jeg beklager dypt at jeg noen gang har påtalt folks høyde. At han er en friskus, tror jeg Heikki Holmås tåler. Det bør han tåle, for da jeg var kommunalminister, sa han f.eks. – over fem spalter – at jeg hadde blod på hendene, på grunn av en asylsøker som tok sitt eget liv. SVs ledelse ville ikke noen gang beklage det.

Presidenten: Knut Arild Hareide – til oppfølgings-spørsmål.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:23:01]: Når statsministeren ber meg gå heim og sjå over innlegget mitt, gjer eg sjølv sagt det. Eg synest faktisk det var overraskande godt til meg å vere. (Munterhet i salen.)

Det alvorlege i denne saka er at Arbeidarpartiets motiv blei stilt i tvil, det partiet som har opplevd nettopp terrorisme på norsk jord. Men kan me no snu denne debatten til å bli eit positivt vegskil? Tilliten mellom politikarar er utruleg viktig, at me heile tida tenkjer at sjølv om me er ueinige, vil den andre det beste. Me er ueinige om lærarnorm – eg har sagt at eg hadde ønskt ei større begeistring frå statsministeren i den saka – men eg veit at statsministeren vil det beste for norske skular. Mitt spørsmål er: Kan me no snu denne debatten til eit vegskil for norsk politikk?

Statsminister Erna Solberg [10:24:08]: Jeg mener at vi har rom for å snu denne debatten til et veiskille for norsk politikk. Jeg har heller ingenting å si til innlegget fra Knut Arild Hareide i går. Jeg tror at det vi skal lære, er hvordan politiske ord og politikeres ord kan tenne debatter som vi ikke ønsker å ha. Og til bryningen mellom partier: Som jeg sa ganske tidlig i denne diskusjonen,

jeg tror jeg sa det lørdag og skrev det på min egen Facebook-side, siden det nå er blitt en kilde til sannhet om hva vi mener: Noen ganger blir retorikken sånn at politikken forsvinner, og da blir det egentlig en debatt om noe helt annet enn det vi som politikere hadde ønsket at det skulle være: om saken og innholdet. Jeg håper vi kan klare å komme tilbake igjen til at det er om saken og innholdet, og ikke minst om utviklingen av det norske samfunnet. Noe av det som bekymrer meg mest i det norske samfunnet, er hvis folk opplever at de ikke føler seg inkludert, hvis de ikke føler at de kan delta. Det er en av grunnene til at når vi snakker om bærekraftig velferd, snakker vi også om sosial bærekraft, som dreier seg om politikk, men det dreier seg også om retorikk og ord vi bruker i debatten.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:25:35]: ACER-motstand handler om folkestyre, om at beslutninger som angår norsk elforsyning, skal tas av det norske storting, av det norske folk. For hvordan vi bruker vårt lands fossefall, vårt nasjonale eierskap til kraften og nasjonal energipolitikk, har vært helt avgjørende for utviklingen av det Norge vi har. Vi har brukt kraften til å bygge industri, bygge en stabil elforsyning med lav strømpris, og det har vært et gode for de mange. Ikke minst har det vært avgjørende for tusenvis av arbeidsplasser og den enorme verdiskapingen vi har hatt i vår kraftkrevende industri. Norge er en energistormakt, og det er ingen grunn til at vi skal gi fra oss makt på dette området, fra det norske storting, fra norske folkevalgte, til EU – et EU det norske folk har sagt nei til to ganger.

Høyres leder, Erna Solberg, ønsket i sin tid å innføre euro i Norge og skrev gode innlegg – synes hun – om det i 2005. Gjennom den siste krisen har vi sett hvor klokt det var at vi ikke gjorde som Erna Solberg ønsket, og at vi fortsatt hadde krona, har vært helt avgjørende for vår industri. Nå ønsker statsminister Erna Solberg og Fremskrittspartiets Terje Søviknes å gi makten over deler av norsk energipolitikk til EU og EU-byråkratiet. Det er like uklokt som det i 2005 var å argumentere for at vi skulle innføre euro i Norge.

Jeg håper at Arbeiderpartiet snur på gruppemøtet senere i dag. Men hvis Arbeiderpartiet ikke gjør det, er håpet på Island. Der har søsterpartiet til Høyre og søsterpartiet til Senterpartiet i fellesskap sagt nei til ACER, ja til nasjonal selvråderett. Så mitt spørsmål til statsministeren er: Hva er statsministeren og regjeringens plan hvis det er Island som redder vår nasjonale selvråderett?

Statsminister Erna Solberg [10:27:37]: Jeg mener at ACER-saken ikke dreier seg om nasjonal selvråderett. Jeg mener den dreier seg om hvorvidt vi skal være en

del av det indre markedet, altså energiunionen, som den delen av Europa som i dag har de best fungerende mellomlandsforbindelser, systemer, og som allerede fra 1991 har hatt et deregulert energimarked som vi har tjent bra på, og som har bidratt til at hele regionen Norden har et samordnet marked. Den dreier seg ikke om å avgi suverenitet, den dreier seg om at vi også bidrar til at klimaspørsmålene i Europa får en felles og god løsning. Hele poenget med den tredje energipakken i EU er å sørge for å gjennomføre Parisavtalen. Det er å sørge for at energimarkedet med hensyn til fornybar energi kan flyttes rundt i Europa på en måte som bidrar til at vi løfter muligheten for å ta ut mer kull av basisen i energiforsyningen i Europa, for vi har innelåste områder nå på grunn av regelverk i ulike land og på grunn av at det ikke er god nok felles nettutbygging for å få frem den fornybare energien.

For Norges vedkommende har vi vært medlem av de to første energipakkene. Spørsmålet nå dreier seg altså om den tredje. Den tredje pakken bidrar til å løfte enda flere flaskehals, og den begrensede myndighetsoverføringen som går til ESA gjennom den ACER-løsningen, har man altså sagt ganske tydelig at er en begrenset overføring av myndighet.

Jeg må si at jeg synes det er imponerende at man klarer å gjøre dette til et spørsmål om eierskap til kraften, når det ikke har vært spørsmål om eierskap til kraften. Det er ikke spørsmål om noe av dette i det hele tatt. Spørsmålet her dreier seg om hvorvidt vi skal være med på den utviklingen i Europa som bidrar til at vi faktisk kan nå målene våre fra Parisavtalen, og sørge for at klimautslippene blir mindre i verden. Litt solidaritet synes jeg hadde vært fint. Vi kan ikke bare snakke om Parisavtalen i et lukket rom i Norge, vi må være med på de regionale løsningene for dette.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:29:54]: Dette dreier seg om at regjeringen ønsker å overføre makt fra det norske storting og fra norsk forvaltning til ACER, et byrå som vi ikke er medlem i, og som vi ikke har stemmerett i.

En viktig del av debatten har vært antallet utenlandskabler og kabelen NorthConnect, som vil føre til økte strømpriser i Norge, og som vil svekke norsk industrikonkurransekraft. I media i dag kan vi lese at Arbeiderpartiet hevder at NorthConnect har fått en helt annen behandling etter det som nå skjer. Men i avtalen i komiteen står det at flertallet legger til grunn at departementet ferdigbehandler søknadene fra NorthConnect før det fremmes sak for Stortinget der man skal endre regelverket. Da er mitt spørsmål til statsministeren: Vil konsesjonsbehandlingen og godkjenning av NorthCon-

nect gå som planlagt, eller vil det bli stoppet, slik som Arbeiderpartiet gir inntrykk av?

Statsminister Erna Solberg [10:30:55]: Vi er blitt enige med Arbeiderpartiet i Stortinget om at vi skal sørge for en god regulering fremover av den nasjonale myndigheten når det gjelder transmisjonen av det. Og vi er enige om at det ikke skal komme nye private eierskap knyttet til dette. Det står seg i forhold til enighetene vi har. Men det er fortsatt ikke sånn at eierskapet forsvinner. Det er heller ikke sånn at prisene nødvendigvis blir høyere i Norge. Det er mye energi i Europa, som til tider gir oss lavere priser enn det vi i gjennomsnitt har i Norge, og som bidrar til at vi på enkelte tidspunkter kan få lavere priser på energien vi importerer, og vi kan vinne på å eksportere på de tidspunktene det er mangel i Europa. Det gir også mer stabilitet, også i den norske forsyningen. Det var grunnen til at vi laget det nordiske kraftmarkedet. Grunnen til at vi har bygget kabler mellom landene i Norden, var også å skape mer stabilitet. Jeg har vært med på at priser har gått opp og ned i energimarkedet, som er utfordrende for kraftkrevende industri, f.eks. på Vestlandet.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Trygve Slagsvold Vedum.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:32:00]: Statsministeren fikk et veldig klart spørsmål. Det handlet om NorthConnect. Det var om konsesjonsbehandlingen vil gå som planlagt, eller om den vil bli stoppet. Det klarte ikke statsministeren å svare på, og da gjentar jeg spørsmålet, for det er svært viktig hvilket svar som blir gitt på dette. Statsministeren vet veldig godt at den kabelen er veldig omstridt. Det skal være både norske og utenlandske aktører på eiersiden, og den vil påvirke norsk kraftpris. Spørsmålet er veldig enkelt: Vil konsesjonsbehandlingen og godkjenningen av NorthConnect gå som planlagt eller ikke?

Statsminister Erna Solberg [10:32:43]: Konsesjonsbehandlingen av NorthConnect vil gå videre som planlagt, i henhold til de prinsipper og forutsetninger som avtalen med Arbeiderpartiet innebærer. Det kommer til å ligge til grunn for konsesjonsbehandlingen.

Presidenten: Ole André Myhrvold – til oppfølgingsspørsmål.

Ole André Myhrvold (Sp) [10:33:12]: Representanten Slagsvold Vedum startet med å spørre om problemstillingen knyttet til Island. Statsministerens søsterparti, Selvstendighetspartiet, har et landsmøtevedtak som sier at Selvstendighetspartiet nekter å gå med på videre overføring av makt over Islands energimarked til EUs

byråer. Det er ikke et «bør»-vedtak – det er et «skal»-vedtak. Det samme har Senterpartiets islandske søsterparti sagt. Så spørsmålet blir igjen, for jeg hørte ikke at statsministeren svarte på det i sted:

Hva gjør Norge dersom Island sier nei til ACER?

Statsminister Erna Solberg [10:33:56]: Jeg er litt forbauset over at Senterpartiet bruker Island som kjerne-sak i denne sammenhengen – Island, som ikke er særlig integrert i det europeiske energimarkedet, som har helt andre forutsetninger enn resten av oss. For det første har de enormt mye mer energi enn de fleste andre land har, med en mye større avstand. Derfor har de ikke den typen utveksling som vi har, i det hele tatt. Vi er en integrert del av det nordiske energimarkedet. Vår energipolitikk er mye tettere knyttet til Europa allerede.

Jeg har stor respekt for mitt søsterparti, men jeg er dypt uenig i deres tilnærming til spørsmålet om EU. De har alltid vært imot EU-medlemskap, for de har hatt andre økonomiske interesser – særlig knyttet til fiskeriene på Island – som hovedbegrunnelse for sin motstand mot et eventuelt EU-medlemskap.

Hvis vi ikke får til dette gjennom EØS-avtalen – som det er tre land som skal være med på – vil det selvfølgelig være en utfordring som vi da skal håndtere, men det er mange saker vi har håndtert opp igjennom årene hvor Island eller Liechtenstein har hatt litt andre synspunkter, men hvor vi har funnet løsninger på veien, nettopp fordi tre land må finne felles løsninger.

Presidenten: Marit Arnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:35:26]: Vi prøver å bruke spørretimen til å få noen klare svar fra statsministeren. Hun svarer ikke på de spørsmålene som blir stilt. Så la meg få lov å stille de to spørsmålene en gang til.

Vil konsesjonsbehandling og godkjenning av North-Connect fortsette? Hva betyr det når statsministeren sier at konsesjonsbehandlingen skal fortsette under de forutsetninger som ligger i avtalen mellom Høyre, Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet? Hva betyr det?

Og spørsmål nr. 2: Jeg skjønner at statsministeren ikke er enig med sin islandske kollega, men hva betyr det for Norge dersom Island sier nei? Får det betydning for Norge, eller kommer Norge rett og slett til å overse at Island sier nei?

Statsminister Erna Solberg [10:36:11]: Deler av ACER-saken dreier seg også om saker som er innenfor EØS-avtalen. Hvis et eller annet blokkerer at et direktiv blir en del av EØS-avtalen, blir det ikke en del av EØS-avtalen. Sånn er den juridiske logikken i dette. Da må vi se på andre løsninger. Men som jeg sier, det er veldig

tidlig å konkludere med det, for det er jo sånn at vi ofte har en gjensidig dialog og diskusjon om hva som er viktig for ulike land. Og for Island er dette en sak som ikke er viktig – rett og slett fordi de ikke er integrert i det energimarkedet sånn som vi har det i dag. Det betyr at de ikke har vitale interesser for å få dette til å fortsette. Vi er mye mer integrert, det er viktigere for oss. Da pleier vi å ha respekt for hverandres land, der klarer vi å finne frem til gode dialoger. Derfor kan vi ikke gi et klarere svar på dette, for dette er selvfølgelig en sak i prosess. Først skal det norske storting ta stilling og bestemme seg for hva den norske posisjonen er.

Når det gjelder det andre, så betyr det at vi kommer til å fortsette konsesjonsbehandlingen under de forutsetningene som avtalen sier. Så går vi igjennom hva det betyr i praksis når vi faktisk har fått et vedtak i Stortinget.

Presidenten: Else May-Botten – til oppfølgingsspørsmål.

Else-May Botten (A) [10:37:34]: Norge har en lang og stolt historie knyttet til forvaltning av naturressursene. Langsiktig forvaltning, bred politisk enighet og folkelig oppslutning er viktig for oss. Så det er jo ingen tvil om at eierskapet til både vannkraften og olje- og gassressurserne skal ligge hos det norske folk. Det er da interessant at Senterpartiets tidligere statsråd var med og bygde opp under både det nordiske samarbeidet og tredje energimarkedspakke i sin tid.

Vannkraften har gitt konkurransefortrinn for industrinasjonen Norge. Men det er også blitt bygd noen utenlandsforbindelser som har gjort det mulig å importere billig kraft, og også kunne selge dyrt, om vi måtte ønske det.

Vi er opptatt av industriutvikling og av at norske ressurser skal eies og styres av fellesskapet. Det vil si at vi skal ha rett til å bestemme om det skal bygges nye kabler nasjonalt, forutsatt at de er økonomisk lønnsomme, de skal være offentlig bygd, driftet og eid gjennom Statnett i fremtiden. Kan statsministeren si seg enig i dette?

Statsminister Erna Solberg [10:38:40]: La meg få lov å si at det er flere elementer i diskusjonen om utenlandskabler. Det ene er forsyningssikkerhet også til det norske markedet. Jeg har vært med på et tidspunkt hvor folks økonomi har fått ganske harde innslag av høyere energipriser, senest vinteren 2003–2004, som var en tøff vinter. Det kan føles rart å si det i år med så mye nedbør som vi har hatt nå, som på ett eller annet tidspunkt skal smelte, og sannsynligvis vil kunne gi oss lavere priser.

Det andre er at disse overføringskablene gir grunnlag for mer fornybar kraft i Norge, altså ny fornybar kraft

som kan bygges ut. For øyeblikket har vi et overskudd av kraft internt, og det vil ikke være økonomisk lønnsomt, og det vil være vanskelig å få folk til å satse på utbygging av mer fornybar i Norge, hvis vi ikke også vet at det er avtaler utenfor Norges grenser for å få dette. Så vi er enig i at det skal være nasjonale beslutninger knyttet til enhver ny kontrakt, altså enhver ny overføringskabel til utlandet.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:40:02]: Under Erna Solberg øker ulikhetene i makt og rikdom i Norge. I deler av arbeidslivet vårt er utviklingen dramatisk, og det kan bli en av de viktigste årsakene til økt ulikhet i framtiden. Mens de på toppen av samfunnet får stadig mer, har noen av de dårligst betalte arbeiderne i landet hatt mange år nesten uten reallønnsvekst. Løsarbeid og utrygghet er hverdagen for altfor mange. En av grunnene er at bemanningsbyråene har fått så mye makt og så stor plass i norsk arbeidsliv. Resultatet er at fast og trygg jobb, forutsigbarhet og økonomisk sikkerhet blir en illusjon for arbeidsfolk. Der folk i gamle dager sto med lua i hånda, sitter nå altfor mange med telefonen i hånden og lurert på om det blir noe jobb. Det skjer i kommuner og innenfor velferden, det skjer i deler av industrien, og det skjer i bygg- og anleggsbransjen.

På Storo i Oslo har Thon, en av høyresidens valgkampspansorer, en byggeplass der det bygges hotell, boliger og kino, og i januar avslørte Elektromontørenes forening det de mener er ulovlig innleie. 90 pst. av elektrikerne på byggeplassen på Storo var innleid – 90 pst.! FriFagbevegelse.no har gjort en undersøkelse der de fant at 80 pst. av de ledige elektrikerjobbene i Oslo var via et bemanningsbyrå – 80 pst.! Da blir det ikke mye igjen av frasene om et trygt arbeidsliv.

Nå trenger vi en arbeidslivspolitikkk for de mange, ikke for de få på toppen. Forrige uke behandlet Stortinget en rekke forslag som kunne gitt oss det, knyttet til begrensninger for bemanningsbransjen, ikke minst på byggeplassene i Oslofjord-området. Regjeringspartiene stemte mot alle sammen. Hvorfor er regjeringen så glad i bemanningsbyråer, som sørger for løsarbeid og utrygghet for folk som bygger landet?

Statsminister Erna Solberg [10:42:08]: Vi er ikke så glad i bemanningsbyråer som skaper utrygghet eller annet. Vi er opptatt av trygghet i arbeidslivet, vi er opptatt av at vi skal sørge for å ha et godt arbeidsliv, hvor det er mulig å ha en inntekt av den jobben man gjør, og vi er derfor også opptatt av å se på de utvekstene som kommer i arbeidslivet. Der hvor vi ønsker mer fleksibilitet, er det et ansvar for oss å sørge for at vi også begrenser, sånn at ikke folk blir utnyttet. Derfor har vi en kraft-

full innsats på arbeidslivskriminalitet, som går ut over landegrensene, og vi har tatt nye initiativ til det. Derfor har vi også fokusert på spørsmålet om hvordan vi regulerer innleie, nettopp fordi vi ser, særlig i bygg- og anleggsbransjen i Oslo, at det er for mye innleie, og at det er stor bruk av bemanningsselskaper.

Det er også en av grunnene til at vi i 2017 sendte ut på høring tre forslag om problemstillinger innenfor bemanningsbransjen. Faste ansettelser skulle defineres nærmere i loven, det skulle være ny hjemmel for midlertidig ansettelse i bemanningsbyråer med hensyn til når arbeidstakere leies ut for å fylle reelle vikariater, og så foreslo vi en skisse til en kvote for innleie i bygg og anlegg. Det kvoteforslaget fikk hard medfart både fra dem som ønsket mer fleksibilitet, og fra dem som ønsket mindre fleksibilitet. Derfor er det blant de spørsmålene vi ikke går videre med. Det ville jo gjort at man ikke kunne hatt 90 eller 80 pst. De utvekstene som representanten Lysbakken nå nevner, ville altså da ikke vært mulig.

Så ble det vedtatt en henstilling fra Stortinget om å finne en måte å regulere dette på, som vi kommer tilbake til når vi kommer med et endelig forslag. Men vi er enig i at det er for høyt. I Oslo og Akershus utfører de innleide i dag i snitt 14–18 pst. av årsverkene til håndverkere i bygg- og anleggsbransjen, men det er også en veldig høy aktivitet i Oslo og Akershus for øyeblikket, med mange store bygg som bygges.

Audun Lysbakken (SV) [10:44:17]: Tiltakene regjeringen varslet i fjor sommer, har vist seg å være mer et valgkamputspill enn en realitet. Det er helt åpenbart at vi i dag trenger langt sterkere lut. Det som vi fikk avslørt i Stortinget forrige uke, var at regjeringspartiene ikke har noe av betydning å komme med. Et forbud mot bemanningsbransjene på byggeplassene i Oslofjord-området ville kunnet løse dette problemet. Vi har regler. For eksempel skal man, for å kunne ha en så stor andel av innleie, ha tariffavtale og samtykke fra tillitsvalgte, men reglene omgås hele tiden. En nøkkel til å gjøre noe med det, hvis man ikke vil gå inn for et forbud, som SV vil, er å styrke fagbevegelsen. Men hva gjør regjeringen? Jo, regjeringen har opphevet den kollektive søksmålsretten. Den eneste skatteletten denne regjeringen ikke er opptatt av å styrke, er fradraget for å fagorganisere seg. Er statsministeren villig til å erkjenne at i den situasjonen vi er i i dag, er økt grad av fagorganisering svært viktig?

Statsminister Erna Solberg [10:45:26]: Jeg kan love representanten Lysbakken at jeg sier nei til betydelige mengder med kreative, gode forslag til skattelettelser. Det er ikke bare denne vi faktisk holder fast på at skal være på samme nivå. Det er ganske mange forslag fra alle regjeringspartiene og fra alle organisasjoner uten-

for om å få en ny skattelettelse akkurat til sitt prosjekt. Det er noe regjeringen nå systematisk sier nei til fordi vi trenger å verne om et skattegrunnlag og sørge for at skattesystemet motiverer til mer arbeid, motiverer til mer investeringer i norsk næringsliv og også motiverer til nasjonalt eierskap – som er de hovedformene for skattelettelser vi har vært opptatt av å få til.

Jeg har lyst til å understreke at nettopp det forslaget som fikk hard medfart, ville på de største utvektene – som representanten Lysbakken nevnte i sitt hovedinnlegg – vært fungerende og ville gjort at man ikke kunne hatt 90 pst. innleie av elektrikere hos Thon eller 80 pst. i andre yrkesgrupper. Da ville det ha vært betydelig lavere. Vi har jobbet lenge med disse spørsmålene rett og slett fordi de er vanskelige å regulere. Det er et behov for å ha bemanningsbyråer og muligheten til innleie, hvis ikke vil rett og slett alle oppdragene bare gå til utlendinger og utenlandske selskaper.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Audun Lysbakken.

Audun Lysbakken (SV) [10:46:37]: Jeg skal umiddelbart korrigere meg selv, for jeg kom på at det er én skatt Erna Solberg har økt, og det er den på sluttvederlag for folk som mister jobben, så det finnes også en del verftsarbeidere som har fått økt skatt under denne regjeringen.

Selv om 100 000 er ansatt gjennom bemanningsbyråer, og over 10 000 ungdommer venter på lære plass, tar bemanningsbyråene knapt inn en eneste lærling. Det er byråer som prøver å bli godkjent som opplæringsbedrifter, men bemanningsbedriftene som søker, får altså som regel avslag fordi de ikke kan dokumentere at lærlingene får en god nok opplæring. Regjeringen har lagt mye vekt på å øke andelen yrkesfagelever som kommer ut i lære. Når vi ser at bemanningsbransjen, som da i mitt eksempel sto for 80 pst. av stillingsutlysningene i Oslo, ikke tar inn lærlinger, hvordan i all verden har regjeringen da tenkt å sikre yrkesfagelevene lære plass i f.eks. bygg- og anleggsgfag – hvis man ikke er villig til å ha en hardere politikk overfor bemanningsbyråene?

Statsminister Erna Solberg [10:47:41]: En av de viktigste tingene denne regjeringen har gjort for lærlingplasser, er at vi åpnet for det i innkjøp til staten. På tilbud til staten må man altså ha forpliktet seg til å ha lærlingplasser. Den åpningen gjorde vi i loven i fjor. Det kommer til å være et betydelig løft, for det betyr at alle som skal levere tilbud innenfor gitte sektorer hvor vi mangler lærlingplasser, vil måtte ha lærlingplasser. Det blir en rammebetingelse som er en generell og god måte å regulere dette på. Derfor ser vi at vi har flere lær-

linger nå enn vi har hatt tidligere. Vi ser at antallet lærlinger går opp.

Heldigvis har vi nå også sett på søknaden til yrkesfagene at antallet som søker yrkesfag, øker igjen, selv om vi har gjort endringer med hensyn til at noen studieretninger ikke lenger er definert som yrkesfag, men studie-spesialiserende fag. Det betyr at den strategien vi har på dette, bidrar til flere lærlingplasser. Det andre vi gjør, er å sørge for at offentlig sektor også i større grad skal ta inn lærlinger og forplikte seg til det, noe vi ikke har sett at man har fått til under tidligere regjeringer, men som nå øker betydelig.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgings-spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:48:48]: Kravet om offentlige tilbud er veldig bra. Utfordringen er bare, som jeg var inne på, at det viser seg at bemanningsbyråer som sier at de ønsker å ta inn lærlinger, ikke får anledning til det likevel, fordi de får avslag på grunn av manglende faglig grunnlag. Det sier noe om utviklingen i arbeidslivet vårt. Derfor klarer ikke Erna Solberg å løse denne utfordringen på den måten.

Jeg konstaterer at statsministeren ikke er villig til å ta i bruk hardere lut mot bemanningsbransjen. La meg derfor spørre om en veldig beslektet ting, nemlig den lovendringen som åpnet for mer bruk av midlertidige ansettelser, og som ifølge regjeringen skulle gi flere folk jobb i Norge. Tallene tyder altså på at det har gått akkurat som opposisjonen sa: En sånn lovendring – i tråd med det som er erfaringen fra hele resten av Europa – gir ikke flere jobber, men gir flere midlertidige jobber. Er statsministeren enig i at vi har en illevarslende utvikling i retning mer midlertidighet og løsarbeid i Norge, og er hun villig til å revurdere sin egen lovendring for å gjøre noe med det?

Statsminister Erna Solberg [10:49:52]: For det første sa representanten feil da han sa at vi ikke har tenkt å gjøre noe med utfordringene med bemanningsbyråer. Vi har varslet en proposisjon til Stortinget knyttet til innleie av arbeidskraft, den er altså varslet til Stortinget og vil komme. Det har tatt tid å finne frem til de beste tiltakene. Jeg tror også Stortingets behandling av disse sakene viser at det ikke er helt enkelt uansett hvordan man skal forsøke å regulere dette, for vi må passe på at vi ikke regulerer sånn at det i tilbud som legges ut i Norge, bare vil være utenlandske selskaper som vinner tilbudene, fordi man ikke kan leie inn nok til å ha kapasitet. Jeg er uenig med dem som har gitt uttrykk for at hvis man ikke kan ha alle fast ansatt, må man la være å by på disse oppdragene. Problemet er at da mister nor-

ske selskaper sin konkurransekraft, og utenlandske selskaper kommer inn og vinner den samme type anbud.

På spørsmålet knyttet til midlertidig ansatte mener jeg det er altfor tidlig å konkludere. Den foreløpige rapporten er laget på et tidspunkt da arbeidsmarkedet i Norge var preget av mye høyere arbeidsledighet. Vi trenger litt mer tid for å se konsekvensen av midlertidig ansatte.

Presidenten: Arild Grande – til oppfølgingsspørsmål.

Arild Grande (A) [10:51:12]: På grunn av regjeringens unnfallenhet i disse spørsmålene ser seriøse norske bedrifter ingen annen utvei enn at de også må basere seg på økende bruk av innleie for i det hele tatt å ha mulighet til å konkurrere om oppdrag. Det er med på å svekke produktiviteten og innovasjonen i bransjen, og det svekker det organiserte arbeidslivet. Derfor var det bra at stortingsflertallet tok ansvar i forrige uke og gjør den jobben som regjeringen burde ha gjort for å styrke det organiserte arbeidslivet. Det som bekymrer oss, er at det bildet og inntrykket som skapes av utfordringer i næringen, svekker rekrutteringen til næringen blant dagens unge. Vi ser også, bl.a. i en nylig rapport, at øst-europeere har tre ganger høyere risiko for å dø på jobb i Norge.

Er regjeringen bekymret for at økt innleie, utrygghet og korte kontrakter med lavere sikkerhet på jobb skal spre seg til nye sektorer i Norge?

Statsminister Erna Solberg [10:52:16]: Vi er opptatt av at vi skal stille akkurat de samme HMS-kravene til alle som er i Norge, at vi skal ha den samme sikkerheten på alle arbeidsplasser i Norge. Derfor jobber Arbeidstilsynet særlig med å se på der det er innleie av mye arbeidskraft, for å sørge for at de følger HMS-reglene i Norge. Det er selvfølgelig en bekymring når vi ser at det er flere som kommer hit med en annen type sikkerhetskultur – det er litt av utfordringen også – hvor man tar større sjanser og ikke vet like godt om rettighetene og lovverket i Norge, og at det er en betydelig høyere grad av ulykker knyttet til det. Vi er imot ulykker uansett om det er nordmenn, polakker eller andre som opplever det på arbeidsplassen. Vi ønsker å ha færrest mulig ulykker på våre arbeidsplasser. Det har i mange år vært gjort et godt arbeid i næringslivet for å få ned antall arbeidsulykker, og vi må passe på å holde det der fremover. Derfor jobber vi mye med å få til akkurat det.

Presidenten: Steinar Reiten – til oppfølgingsspørsmål.

Steinar Reiten (KrF) [10:53:28]: I april 2015 vedtok Stortinget en endring i arbeidsmiljøloven § 14-9, som ga en generell adgang til midlertidig ansettelse for en

periode på inntil tolv måneder under visse forutsetninger. Da lovforslaget ble fremmet, argumenterte regjeringen bl.a. med at lovendringen ville senke terskelen for å ansette personer som av ulike årsaker sliter med å komme inn på arbeidsmarkedet, og at en midlertidig ansettelse kunne bli veien inn i fast arbeid for mange. Kristelig Folkeparti vurderte den argumentasjonen som holdbar, og vi bidro derfor til å sikre flertall for lovendringen. Vi satte imidlertid som forutsetning at en innføring av generell adgang til midlertidige ansettelser skulle evalueres opp mot hensikten med innføringen. Det sluttet flertallet seg til. Vi er kjent med at Fafo på oppdrag fra Arbeids- og sosialdepartementet arbeider med et større prosjekt på dette området. Sluttrapporten fra prosjektet skal legges fram høsten 2018.

Kan statsministeren bekrefte at Stortinget innen utgangen av 2018 vil få seg forelagt en sak med evaluering av lovendringen i 2015, som ga en generell adgang til midlertidig ansettelse i inntil tolv måneder?

Statsminister Erna Solberg [10:54:32]: Jeg kan bekrefte at vi vil komme tilbake til Stortinget. Om vi klarer å gjøre det før julen 2018, kan jeg ikke si her og nå fra Stortingets talerstol, for så detaljert kjennskap har jeg ikke til Fafos kontrakt og når levering på resultatene skal være at jeg kan si om det blir lagt frem da. Men jeg har lyst til å understreke én ting. Vi har fått noen foreløpige rapporter. De er fra et tidspunkt da arbeidsmarkedet vårt var veldig anstrengt, med regioner der vi hadde høy ledighet. Det også at man må ha et lengre tidsperspektiv for å se hvordan det er. Så vet vi fra en rekke virksomheter og andre at det å være midlertidig ansatt ganske ofte bidrar til at man får fast ansettelse der hvor man prøver. Det er en ganske stor rekrutteringsvei inn, ikke minst for arbeidsgivere i små og mellomstore bedrifter, som ikke har den samme muligheten til å gå gjennom en stor søknadsbunke, og som derfor ofte velger å prøve ut gjennom en slik type midlertidig ansettelse, bl.a. for personer som kanskje har noen utfordringer med sin cv på forhånd.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:55:51]: Kristelig Folkeparti vil ha eit inkluderande samfunn der alle opplever likeverd i praksis, der min verdi ikkje blir bestemt ut frå evner eller posisjon, men der kvart enkelt menneske har ein ukrenkeleg verdi nettopp i det å vere eit menneske.

Kristelig Folkeparti kjemper derfor for at foreldre skal ha reelle og praktiske moglegheiter til å bere fram barnet sitt, sjølv om dei får beskjed på ultralyden om at barnet har eit ekstra kromosom, eller at barnet vil ha ekstra behov for oppfølging på eit eller anna vis. Me meir

ner det er eit felles ansvar – i venneflokkar, skule, arbeidsliv – at me inkluderer og gir rom for menneske i all sin ulikskap.

Eg er glad for statsministerens engasjement for eit inkluderande samfunn og arbeidsliv. I dag er det Downs-dagen. Eg har på meg to forskjellige sokkar. Initiativtakar er Nathea, og ho seier at denne Rockesokk-kampanjen handlar om at annleis er bra, annleis er gøy. Og eg har lyst til å leggje til: Annleisheit er viktig. Det er viktig fordi me da verdset at menneskeverdet er unikt, og at nettopp det at me er forskjellige og annleis på kvar vår måte, er med på å gjere det rikare. Mangfald er jo òg med på å gi ein ekstra kompetansebase, og me veit at arbeidsplassar der me har kreativitet, innovasjon og mangfald, gir i seg sjølv noko veldig positivt. Hausten 2016 kom det ei utgreiing som viste at utviklingshemma i liten grad har tilgang til arbeidslivet, berre 25 pst., og at dei aller fleste av dei er på arbeidsmarknadstiltak. Mitt spørsmål til statsministeren er derfor: Kva kan me gjere for å inkludere fleire i vårt arbeidsliv?

Statsminister Erna Solberg [10:57:52]: For det første er jeg enig i at det er viktig at vi understreker at annerledeshet er bra, og at det ikke skal være sånn at vårt samfunn bare skal være for dem som er hundre prosent effektive, for dem som kan fungere på akkurat samme måten som oss. Og jeg var på et fantastisk besøk på mandag for å se på hvordan man er inkludert i skolehverdagen i Bærum, nettopp som en opptakt til dagens Downs-dag.

Varig tilrettelagte arbeidsplasser er den formen for tiltak som brukes mest. Denne regjeringen har økt antallet varig tilrettelagte arbeidsplasser for å bidra til at det blir flere tiltak også for psykisk utviklingshemmede. Det er ikke bare psykisk utviklingshemmede som bruker varig tilrettelagte arbeidsplasser, men det er et behov for det. Det er et behov for ulike typer arbeidsplasser: et behov for dem som er lavt fungerende, å ha aktivitet og kunne gjøre noe og føle noe, og et behov for de veldig mange høyt fungerende som er i jobb. Da mener jeg at vi også bør jobbe mer med å bygge samarbeid mellom normalt arbeidsliv og varig tilrettelagte arbeidsplasser, slik at folk kan være i jobb på et vanlig arbeidssted, med tilrettelegging. Det er det flere bedrifter som gjør, hvor man får oppfølging fra en arbeidsmarkedsbedrift, men er ute i vanlig arbeid og i en vanlig type aktivitet og ikke i en særskilt jobb. Det tror jeg beriker dem som har en kollega med psykisk utviklingshemning, og at det kan være sånn, er også bra for dem som er psykisk utviklingshemmet. Da er det lønnstilskudd, arbeidsmarkadstiltak og disse VTA-plassene som det i en større sammenheng må samarbeides om. Jeg tror at flere bedrifter kunne gjort det. Det er mange eksempler på at dette går bra, in-

klusiv et eksempel fra min sommerjobb på 1970- og 1980-tallet, hvor vaktmesterassistenten på Havforskningsinstituttet, som også hadde ansvaret for Akvariet i Bergen, bodde på Vestlandsheimen og var aktivt med på å rydde og ordne – med stor autoritet – rundt omkring i turistsesongen på Akvariet.

Knut Arild Hareide (KrF) [11:00:00]: Eg takkar for svaret. Eg trur nettopp kjernen i det statsministeren beskriver, er riktig, at ein arbeidsplass som har eit mangfald over seg, får ein rikdom – ikkje nødvendigvis i effektivitet, men i eit mangfald som eg trur vil prege alle som jobbar der.

Utfordringa er at 25 pst. er i arbeidslivet, og det er eit veldig lågt tal med tanke på det potensialet vi har til å ta ut. No legg statsministeren vekt på nettopp VTA, varig tilrettelagt arbeid. Eg har ei enkel oppfølging: Er statsministeren enig i, når vi ser det er det verkemiddelet som fungerer, at det må til ei betydeleg opptrapping av det framover?

Statsminister Erna Solberg [11:00:51]: Vi valgte å trappe opp VTA-plassene i statsbudsjettet i høst. Vi har også klart å få langt flere arbeidsplasser ut av de pengene som har vært disponert tidligere. Det var en myte at vi hadde kuttet i antall arbeidsplasser. Det hadde vi ikke. Tidligere har vi, på grunn av nye samarbeidsformer og andre måter å organisere det på, faktisk fått flere arbeidsplasser for pengene. Jeg mener også at dette er et viktig område å fortsette med. Jeg mener det er en del av det å sørge for bedre inkludering og bedre deltakelse.

Vi må være klar over at det er en varians i gruppen psykisk utviklingshemmede. Om man tror at 100 pst. kan være ute i arbeid, så vil det ikke være slik. Men det er ganske mange som både kan ha et meningsfylt arbeid, bidra på en arbeidsplass og gjøre en god jobb på helt normale arbeidsplasser i funksjoner som en arbeidsgiver kanskje ikke hadde betalt 100 pst. for selv. Men med en viss støtte fra det offentlige vil det være en merberikelse. Derfor mener jeg vi skal fortsette. Jeg kan ikke forskuttere de fremtidige statsbudsjettene, men vi har altså gjort det i årets statsbudsjett.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Olaug V. Bollestad.

Olaug V. Bollestad (KrF) [11:02:10]: I dag har Kristelig Folkeparti levert et Dokument 8-forslag om at vi ønsker at alle skal ha de samme mulighetene. Downs syndrom er ikke en sykdom, men at man har ett kromosom mer enn andre. Prognosene for denne gruppen er mye bedre i dag enn de var for mange år siden. Jeg lurer på om det er sånn at forsikringssekskapene lever på gamle dogmer omkring dette – at personer med Downs

syndrom ikke lever så lenge, at de er sykere enn folk flest, og at de ikke har den samme livskvaliteten – når de faktisk svarer nei til at foreldre til barn med Downs syndrom får forsikret barnet sitt.

Mitt spørsmål er: Mener regjeringen det er greit at forsikringsselskap avslår søknader om barneforsikring med bakgrunn i at barnet har Downs syndrom, og ingen ting mer?

Statsminister Erna Solberg [11:03:21]: For det første er jeg enig i at det er viktig å se på mange av de sakene som rettighetsutvalget kom med. Vi nedsatte et offentlig utvalg til å gå igjennom mange av spørsmålene om mangler og sammenheng i tjenester til psykisk utviklingshemmede. Vi jobber med oppfølgingsarbeidet etter den NOU-en for å finne frem til gode løsninger knyttet til det.

Når det gjelder spørsmålet om barneforsikring, synes jeg det er rart at forsikringsselskap avslår å forsikre, men jeg tror vi også må være klare på at slike forsikringer ofte vil bli relativt dyre, nettopp fordi man må prise inn en form for usikkerhet i det. Det er ikke bare personer med Downs syndrom som får avslag på forsikringer. Det er ganske mange andre som også får avslag på forsikringer eller tilbud om en forsikring som er relativt høyt priset.

Jeg mener det er viktig at vi har en god dialog om hva som faktisk er livsutsiktene til en person med Downs syndrom, og at det legges til grunn i stedet for et skjematisk avslag.

Presidenten: Kjersti Toppe – til oppfølgingsspørsmål.

Kjersti Toppe (Sp) [11:04:37]: Det er den internasjonale dagen for Downs syndrom, der vi skal lyfta mangfaldet og få fram at alle mennesker har same verdi uavhengig av eigenskapar og diagnose.

Regjeringa har fremja ei evaluering av bioteknologimeldinga. Der har dei late viktige verdispørsmål stå opne og late Stortinget få ansvar for å konkludera. Eit tilbud som kan verta vedtatt, er å innføra tidleg ultralyd for friske gravide kvinner. Eit slikt rutinetilbod vil, ifylgje rapporten frå Kunnskapsenteret, ikkje føra til helsegevinst for mor eller barn. Det undersøkinga er god til, er å påvisa Downs syndrom før 12-vekersfristen for fri abort. I andre land som har innført dette tilbudet, har det ført til at det omtrent ikkje blir født barn med Downs syndrom lenger.

Spørsmålet er: Kva meiner statsministeren, som leiar av Høgre, i denne saka, for her vil Høgres landsmøte vera avgjerande for kva standpunkt fleirtalet landar på?

Statsminister Erna Solberg [11:05:42]: Nå er det statsministeren som står og svarer på talerstolen her, og

det er spørsmål til regjeringen vi egentlig skal svare på. Det er ikke Høyres leder som stiller til spørretimen. Vi lar heller ikke opposisjonens ledere stille opp i spørretimen for at det skal kunne stilles spørsmål direkte til dem.

Dette er et tema som skal behandles på Høyres landsmøte, og jeg er litt opptatt av at en leder ikke alltid skal forhåndskonkludere alle diskusjoner som skal foregå på et landsmøte. Det har noe med at da legger man et press på partiets åpne diskusjon. Vi valgte i fjor å si at vi skulle ha en god og lang diskusjon, og det har vi faktisk brukt seks måneder på i partiet – diskusjoner i veldig mange deler av vårt parti med ulike synspunkter knyttet til dette. Jeg har ikke tenkt å bruke Stortingets talerstol til å forhåndskonkludere landsmøtedebatter om dette. De som har lyst til å vite hva jeg mener, kan sjekke opp hva jeg har sagt før, i stedet for at jeg skal gjenta alt. Ting utvikler seg også. Jeg har vært skeptisk til tidlig ultralyd tidligere, men jeg har også sagt at jeg er åpen for å se på mange av disse spørsmålene på nytt.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Per Espen Stoknes (MDG) [11:07:05]: Først vil jeg gi statsministeren en takk for en rask beklagelse på Twitter, etter den feilaktige påstanden i går i en fullsatt stortingsssal om at en MDG-politiker i helgen hadde tatt til orde for heksebrenning, med henvisning til Listhaug. Beklagelsen var anstendig og viktig for oss, for usannheten var i ferd med å spre seg i en del sirkler.

Den mistilliten til regjeringen som har vært uttrykt i offentligheten de siste ukene, ble parlamentarisk og teknisk sett ryddet opp i i går. Statsråden har trukket seg – det er vi glade for. Men det henger igjen noen viktige poenger og aspekter ved den mistilliten som har vært uttrykt, og som ledet til statsrådets avgang. Saken handlet etter hvert om mye mer enn et tilfeldig, krenkende, usant Facebook-innlegg fra en justisminister, noe jeg forsøkte å løfte fram i Miljøpartiet De Grønnes innlegg i går. Mange mennesker i samfunnet vårt er nå bekymret for at vi får en økning av fremmedfiendtlige og farlige holdninger. Jeg har selv nettopp, etter mitt innlegg i går, fått melding om at jeg er satt på en liste over mennesker som overvåkes for venstreekstreme holdninger. Dette er litt ironisk, ettersom vi også samarbeider med Fremskrittspartiet, Høyre, Venstre og Arbeiderpartiet, slik som i avtalen om energisamarbeidet med EU, også fra i går. Kristelig Folkepartis Hareide har også fått mange trusler etter debatten i går.

Vi i Miljøpartiet De Grønne lurer nå på: Etter den mistillitskrisen vi nettopp har hatt, vurderer statsministeren det som skjedde disse ukene, som et isolert arbeidsuhell fra sin justisminister, eller er dette et ledd i en dypere trend i samfunnet?

Statsminister Erna Solberg [11:08:53]: Jeg fikk nesten behov for å si velkommen på listen. Disse listene og disse truslene får man til stadighet når man står i debatten om integrering og innvandring. Det er en veldig opphetet debatt, det er krevende diskusjoner å stå i, og de er hatefulle. For mitt vedkommende kommer de ofte fra begge sider – fra dem som mener at jeg elsker muslimer, og fra dem som mener at jeg hater muslimer. Jeg føler av og til at det er utfordrende, men jeg har lært meg å venne meg til at den typen uttrykk er uttrykk for en liten minoritet.

Det er viktig å huske at holdningen til innvandrere i Norge har vært oppadgående positiv, med en «dip» under flyktningskrisen i 2015–2016. Hvis vi går inn og ser på holdningen til at samfunnet vårt er blitt mer flerkulturelt, holdningen til innvandring, er den faktisk positiv. Så man må aldri la seg overdøve i tankegodset av den typen retorikk som foregår i sosiale medier, hvor noen personer – nok samme person med mange identiteter noen ganger – forsøker seg på å ramme, hetse, sjikanere og trakassere.

Som politikere mener jeg at vi kan stå i dette og må være klar over at vi ofte blir tatt tøft når vi mener noe. Vi har mye hjelp og mye rom rundt det. Det som for meg alltid har vært den største utfordringen, er at unge mennesker som for første gang stikker hodet sitt opp og mener noe, møter akkurat det samme. Derfor har jeg vært opptatt av at vi må ta avstand fra hatske uttrykk. Vi må jobbe med de hatefulle uttrykkene. Derfor har vi en egen handlingsplan knyttet til dette, og derfor jobbes det også mye med å lære opp barn og unge til at dette ikke skal skje. Det er mange enkelttiltak, bl.a. #ikkegreit, som er knyttet til kjønnsbaserte, hatefulle ytringer.

Per Espen Stoknes (MDG) [11:11:02]: Miljøpartiet De Grønne mener at vi nå må iverksette tiltak for å bekjempe disse trendene som statsministeren beskriver, og radikaliserer, inklusiv høyrepopulisme, sammen. Derfor mener Miljøpartiet De Grønne at vi trenger en varig endring og en ny retning i måten også regjeringsmedlemmene snakker om disse vanskelige temaene på.

Nå har imidlertid justisminister Listhaug blitt midlertidig erstattet av Per Sandberg, som tidligere er kjent for en lignende, hardtslående og lite kompromissøkende stil, noe som også er blitt lagt merke til internasjonalt. Synes statsministeren at dette er en god måte å løse det mistillitsproblemet som har oppstått rundt justisministerrollen, på? Hvilke kriterier eller grunnholdninger mener hun at hennes neste justisminister bør ha og for midle?

Statsminister Erna Solberg [11:11:54]: Jeg mener, som jeg har sagt tidligere i denne debatten, at om en er minister for en regjering utgått av tre partier, represen-

terer en alle de tre partiene. Det betyr at ens retorikk må avspeile det de tre partiene mener og synes, en kan ikke bare være for sitt eget parti. Det er en forskjell, og det mener jeg er viktig å understreke. Det betyr at når man uttrykker politikk i debatten, skal det også være et uttrykk for hva Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre mener, uansett om man er Venstre-, Høyre- eller Fremskrittsparti-representant i regjeringen.

Jeg mener at Per Sandberg er en god statsråd i vår regjering. Per Sandberg fungerte som innvandrings- og integreringsminister i tre måneder i fjor, uten at det var noen som helst diskusjon om hva han måtte mene på disse områdene, for han stilte solidarisk opp for det som var regjeringens felles prosjekt. Jeg mener uansett at det er viktig å si at det ikke bare er å peke på medlemmer av regjeringen eller medlemmer av Fremskrittspartiets stortingsgruppe i denne salen i diskusjonen om hatske ytringer og hvordan man oppfører seg. Jeg tror vi alle må se på hvilken retorikk vi bruker. Jeg står overfor kraftfulle angrep fra begge sider i denne debatten.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Per Espen Stoknes.

Per Espen Stoknes (MDG) [11:13:07]: Miljøpartiet De Grønne mener at vi trenger en oversikt over hvordan farlige, ekstreme holdninger, inklusiv høyreekstreme holdninger, har utviklet seg i denne perioden, siden 2011 spesielt. Mitt siste spørsmål er: Hva vil statsministeren og regjeringen gjøre framover for å unngå at vi får en ytterligere omdreining, slik vi allerede har sett i mange andre land vi har handel med, de siste årene?

Statsminister Erna Solberg [11:13:35]: For det første er det viktig å huske at åpen og ærlig debatt bidrar, og at også folk som f.eks. er kritiske til innvandring, føler at de har en stemme i debatten. Mye forskning sier at det kan bidra til at det blir mindre av den typen hatefulle ytringer og mindre isolering i samfunnet, rett og slett fordi man føler at man faktisk blir hørt, og at man har et utløp et sted. Det må vi ikke glemme i denne typen diskusjon om det. Det betyr at jeg er opptatt av at ytringsfriheten også skal holdes.

Men regjeringen gjør mye på dette området. Som en del av den strategien vi har lagt mot hatefulle ytringer, er det i år utlyst tre forskningsoppdrag. Det er kunnskapsoppsummering og kartlegging av hatefulle ytringer, som HL-senteret jobber med, og som nettopp vil svare på hvor stort dette er, hvor mye det er, det er en holdningsundersøkelse om likestilling, diskriminering og hatefulle ytringer, som er tildelt Fafo, og det er omfanget av hatefulle ytringer, som er tildelt Institutt for samfunnsforskning. Så vi vil fra ulike sider få dekket opp ganske mye av det jeg tror spørsmålet dreier seg om.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Bjørnar Moxnes (R) [11:14:58]: Jeg skal hilse fra Sunndal. Da jeg besøkte aluminiumsverket mandag, møtte jeg ansatte og tillitsvalgte som frykter for jobbene sine hvis Stortinget avgir suverenitet over kraften – som er helt avgjørende for norsk prosessindustri landet rundt – hvis EU får råderett over deler av dette.

I saken om ACER er landet splittet. En samlet fagbevegelse og et stort flertall i befolkningen er imot at Norge skal bli med i ACER. Miljøbevegelsen er stort sett imot flere kraftkabler til utlandet, det samme er fagbevegelsen. Men så har Arbeiderpartiet inngått en avtale med Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne om innlemmelse i tredje energimarkedspakke. Denne avtalen er lite verdt så lenge det ikke foreligger en rettslig bindende avtale med EU om hvordan EØS-regelverket vil bli praktisert. I avtalen mellom partene står det, jf. Innst. 175 L for 2017–2018:

«Det er derfor nødvendig å høste erfaringer og gjøre grundige analyser før utvekslingskapasiteten økes ytterligere.»

Men fra merknadene vet vi også at den planlagte kraftkabelen NorthConnect skal behandles ferdig før energiloven endres til at det bare er Statnett som kan eie og drive utenlandskabler. Dette henger ikke på greip. I sitt svar til representanten Slagsvold Vedum sa Solberg at konsesjonsbehandlingen av NorthConnect går som planlagt, men Industri Energi sier at først utpå 2020-tallet vil vi ha nok informasjon og erfaringer fra de to kablene som nå bygges. Kan Erna Solberg garantere at hun vil vente på erfaringene fra de to kablene før NorthConnect ferdigbehandles?

Statsminister Erna Solberg [11:16:58]: Vi har tenkt å ferdigbehandle NorthConnect – som jeg sa – i tråd med det vi har gjort en avtale med Arbeiderpartiet og Miljøpartiet De Grønne om i disse sakene. Jeg mener at det er viktig også for utviklingen av ny fornybar energi og for stabiliteten i prisen på kraft i Norge at vi har god utveksling av energi til andre land. Det er forsyningsikkerhet. Det er et spørsmål om å nå klimamålene gjennom EUs energipakke. Det er også slik at vi har nasjonal kontroll over alle ressursene.

Jeg ser at det er en opphetet debatt om disse sakene. Jeg mener at mange av disse spørsmålene også er ganske feilaktige, f.eks. knyttet til hva vi mister av såkalt eierskap, og hvilken suverenitetsoverføring vi foretar.

Det er slik at vi har den mest integrerte delen av Europas energimarkeder i Norden. Vi er en del av det europeiske energimarkedet, i den forstand at vi er helintegrert med tre EU-land, Danmark, Finland og Sverige. I tillegg er det allerede stor utveksling til de baltiske landene, med kabler der. Det betyr at det sannsynligvis er

det området resten av Europa ser på – med tanke på hvilke andre steder de skal sørge for å bygge ned flaskehals for at nyutbygget, fornybar kraft kan få en markedspris som gjør at vi bygger ut enda mer. Dette dreier seg om at fornybar kraft må komme frem dit i Europa hvor kraften forbrukes, at den ikke stoppes av flaskehals på veien, eller at det er en nasjonal regulering som forhindrer det.

Den eneste måten vi kan få ned bruken av kullkraft på, er rett og slett å få nok bruk av fornybar energi og gjøre markedet stort nok til å nå målene våre i Parisavtalen. Jeg mener at klimautfordringene er slik at vi må tenke større enn bare på det nasjonale markedet.

Bjørnar Moxnes (R) [11:19:01]: Jeg må nok invitere med Erna Solberg til Sunndal, Høyanger eller Karmøy en tur for å lære av industrien, for en økning av strømprisen med bare noen få øre vil slå dramatisk ut for prosessindustrien, og de er naturligvis bekymret for at flere kabler til utlandet vil føre til større eksport av strøm, og også til utjevning av prisene, som er hele formålet med ACER og med å få et integrert strømmarked i hele Europa.

EU har jo som mål en maksimal prisforskjell på 2 øre per kWh. Skal det bli mulig, når man ser på prisene i Skottland versus Norge, må prisene opp i Norge og ned i Skottland. Det er derfor fagbevegelsen er veldig bekymret for flere kabler og for å underlegge seg ACER. Jeg vil gjenta spørsmålet, som ikke ble besvart: Kan Erna Solberg garantere at hun vil vente på erfaringene med de to andre kablene, som det står i avtalen, før man gir et svar til NorthConnect?

Statsminister Erna Solberg [11:20:04]: Denne regjeringen er opptatt av forutsigbarhet i politikken overfor kommersielle aktører og overfor norsk næringsliv. Vi kommer til å følge den planen som er lagt, og vi kommer til å følge den i tråd med det som er avtalen på Stortinget, med et bredt flertall knyttet til dette. Det har jeg svart på, og dette er et svar på saken. Vi kommer ikke til å vente til vi ser effekten av nye – vi kommer til å fatte vedtakene knyttet til den søknaden som foreligger.

Nye kabler utover det vil vi måtte vurdere etter hvert, etter hvordan utviklingen er. Men det er også viktig å huske: Mange snakker om hvordan Norge skal bygge ut andre energikilder fremover. De vil ikke bli bygd ut hvis vi ikke har avsetning på den kraften. I dag har vi, iallfall på mellomlang sikt, et overskudd av kraft i Norge. Den energieffektiviseringen vi gjør i vårt marked, vil ikke ha effekt hvis vi ikke faktisk deltar i markedet, og da blir det ikke bygd ut havvindmøller, nye vindmølleparker eller mer solenergi i Norge.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Bjørnar Moxnes.

Bjørnar Moxnes (R) [11:21:14]: Her kom det et svar. Takk for det, det er oppsiktsvekkende. For det svaret nuller ut det som står i avtalen, som Arbeiderpartiet framhever nå i enhver debatt, nemlig at man skal høste erfaringer og gjøre grundige analyser før utvekslingskapasiteten økes ytterligere. Det er nå altså bekreftet av Solberg at det stemmer ikke. Man behandler NorthConnect før man får erfaringer med de to andre kablene. Det bør alle der ute merke seg.

Videre står det i avtalen at norske myndigheter skal ha full styring og kontroll over alle avgjørelser med betydning for energisikkerheten i Norge. Men hvordan kan norske myndigheter garantere dette? Når fikk Erna Solberg rettslig kompetanse til å vurdere EU-retten? Når kunne Erna Solberg gi garantier på vegne av en union hun ikke engang er med i, som er dynamisk, og som kan endre sin politikk framover? Hvordan kan vi ha full kontroll når vi faktisk ikke har full kontroll over EU, som vi da gir kontroll til? Det er spørsmålet.

Statsminister Erna Solberg [11:22:17]: Konklusjonen som representanten Moxnes nå trakk av hva jeg svarte, var feil. Som han hørte, sa jeg at vi skal gjøre konsesjonsbehandlingen i tråd med det som står i avtalen med Arbeiderpartiet. Forsøk på å tillegge det svaret jeg har gitt, et annet innhold, blir feil, feil, feil. Så håper jeg at vi har avklart det ganske tydelig og greit.

Jeg mener at vi kan stå inne for alle delene av den avtalen med hensyn til hva som er ACERs myndighet, hva som er utviklingen av den, og selvfølgelig kan vi sette foten ned og si at utviklingen går for langt, på et senere tidspunkt hvis vi ikke synes at det er riktig, det som skjer innenfor dette. Slik fungerer det.

I tillegg er denne troen på at det nå sitter noen og mener at de skal overta norske, nasjonale ressurser knyttet til dette, helt feil. Det man ønsker å få til, er et internt marked som fungerer slik som vårt marked fungerer, i de nordiske landene, i andre deler, slik at vi løser klimamålene våre. Og mitt spørsmål burde egentlig vært: Vil de som er imot dette, egentlig løse klimamålene og sørge for at vi når Parisavtalen?

Presidenten: Marit Arnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [11:23:45]: Jeg tror vi er nødt til å be om å få et presist svar fra statsministeren, for vi spør ikke om framtidige kraftkabler. Vi spør ikke om nye kraftkabler. Vi spør om NorthConnect.

I innstillingen står det at konsesjonsbehandlingen av NorthConnect skal fortsette, og det betyr jo at NorthConnect kan bli godkjent. Vårt spørsmål er om det ligger noen forutsetninger i avtalen mellom Høyre, Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet omkring NorthConnect. Da

sier statsministeren at konsesjonsbehandlingen skal fortsette under de forutsetningene som ligger i den avtalen, og da spør jeg: Hvilke forutsetninger er det?

Statsminister Erna Solberg [11:24:26]: Det er en forutsetning at vi skal kunne konsesjonsbehandle denne, men vi skal sørge for at det er klare og tydelige krav, i tråd med det som ligger i avtalen med Arbeiderpartiet.

Presidenten: Siste hovedspørsmål blir da fra Hadia Tajik.

Hadia Tajik (A) [11:24:50]: Eg har tenkt å spørja om trepartssamarbeidet.

Det er jo sentralt i den norske samfunnsmodellen, og det har vore veldig viktig når me har møtt store utfordringar, anten det var arbeidsløysa på 1990-talet, eller då ein skulle gjennomføra pensjonsreforma på 2000-talet. Det hadde ikkje vore mogleg å forankra desse utfordringane og løysingane på dei på ein skikkeleg måte utan den tilliten som ein har klart å etablere mellom arbeidstakersida, arbeidsgjevarsida og styresmaktene gjennom ganske mange år.

No er det slik at me møter nye utfordringar. Me veit at kompetansebehovet aukar, både hos den enkelte arbeidstakaren og hos bedriftene, og også på ulike arbeidsplassar. Me kan òg bruka trepartssamarbeidet for å møta denne nye, store utfordringa. I alle fall er det viktig for Arbeidarpartiet å gjera det. Det står i programmet vårt, me har 30 forslag om det. Det er ei prioritert samfunnsreform for oss, men det er ikkje mogleg å gjennomføra eller utvikla det på ein god måte utan at det er godt forankra hos partane i arbeidslivet.

Eg opplever at statsministeren ofte framhevar partsamarbeidet som viktig, difor vert eg litt forundra når eg ser avstanden mellom ord og handling i ein del samanhengar. Lat meg ta nokre eksempel:

Regjeringa endra arbeidsmiljølova. Dei har det omstridde arbeidstidsutvalet, utan støtte frå partane. Dei sette ned eit såkalla ekspertutval for ei seriøs byggjenæring nyleg, utan at arbeidstakarane eller arbeidsgjevarane i byggjenæringa er representerte. Og aller ferskast: Regjeringa sette ned eit utval som skal undersøka behovet for etter- og vidareutdanning i arbeidslivet, utan at arbeidstakersida er med på laget. Det forundrar meg at når statsministeren set ned dette utvalet og 14 ekspertar skal sitja i det, er ikkje ein einaste av dei frå arbeidstakersida. Då må eg nesten spørja: Er det slik at statsministeren ikkje ser på arbeidstakarorganisasjonane som ekspertar på sin eigen situasjon?

Statsminister Erna Solberg [11:26:54]: Jeg anser arbeidstakerorganisasjonene og partene i arbeidslivet for å være eksperter på veldig mye, men det hender ofte at

det kan være lurt å samle deres ekspertise i ressursgrupper til offentlige utvalg, som bidrar og kommer med innspill og saker, nettopp fordi det kan være mange arbeidstakerorganisasjoner. I regjeringens kontaktutvalg har vi fire arbeidstakerorganisasjoner, og vi har fire arbeidsgiverorganisasjoner. Hvis ethvert utvalg vi setter ned, skal være representativt for alle arbeidstakerorganisasjonenes ulike synspunkter og grupper de organiserer, vil vi få veldig store utvalg og grupper. Derfor er det ofte slik at for å få bredden i synspunkter i trepartssamarbeidet er det lurt å ha den typen ressursgrupper som er knyttet til offentlige utvalg, og som kommer med innspill til de offentlige utvalgene.

Så ber vi ofte organisasjonene foreslå eksperter som de mener dekker de sidene, de temaene, som de er opp-tatt av, selv om de ikke representerer organisasjonene som sådanne. Det mener vi er en god måte å løse noen av de utfordringene på. Da kan jeg f.eks. ta spørsmålet knyttet til bygg- og anleggsbransjen. Det er enkelt å si at vi burde ha med én representant for ansattensiden og én representant for byggebransjen. Problemet er at de ikke er enige om hvem som skal representere dem. Problemet er at byggebransjen har utrolig mange forskjellige deler, og mange vil føle at man representerer én del og ikke alle. Derfor er det bedre å ha et bredt utvalg som representerer kompetansen og ekspertisen på de områdene de har, hvor de får frem flere synspunkter fra de ulike bransjene innen bygg og anlegg og fra de ulike arbeidstakerorganisasjonene i bygg og anlegg, nettopp for å få et bredt nok grunnlag. Derfor vil det være en ressursgruppe, en referansegruppe, for det arbeidet.

Hadia Tajik (A) [11:29:02]: Dette synest eg var ei litt pussig grunngeving. Ein snakkar altså om å setja arbeidstakarorganisasjonane på utsida av eit utval fordi det er så mange av dei, og så vil ein ha ekspertgrupper som er breie og breitt samansette. Med andre ord meiner ein at tillitsvalde, som er reelt valde av nokon, og som representerer ei stor breidde av arbeidstakarane, likevel representerer færre, etter statsministeren sitt syn, enn desse handplukka, utpeikte ekspertane. Det såkalla ekspertutvalet for ei seriøs byggjenæring er eit veldig tydeleg eksempel. Der har f.eks. Fellesforbundet og BNL samla seg og sendt samla tilbakemeldingar til utvalet og til regjeringa sitt arbeid, og dei har òg bedt om å få vera ein del av dette. Dei er ein del av sjølve politikktviklinga, for dette er folk som har skoa på. Eg oppfattar statsministeren slik at dei må gjerne verta involverte, men dei må verta det på eit seinare tidspunkt. Det synest eg er eit litt spesielt syn på trepartssamarbeidet.

Statsminister Erna Solberg [11:30:05]: Det er en feil og en misoppfatning at et referanseutvalg eller en ressursgruppe for et offentlig utvalg kommer inn på et se-

ner tidspunkt. Det gjør de ikke. De er en integrert del av arbeidet som ekspertgrupper bruker som referanse til å diskutere temaene og få innspill fra. Det er derfor det er fint å ha en bredde i den typen utvalg. Derfor har vi ofte den typen referansegrupper. Det er ikke slik at disse offentlige utvalgene representerer folk. Det er eksperter som representerer sin fagkompetanse på akkurat det området for å bidra til noe annet. De som representerer noen, sitter i denne sammenhengen i en referansegruppe som skal være med og sørge for at det ekspertutvalget stiller de riktige spørsmålene. Vi får en bredere representasjon fra både arbeidsgiver- og arbeidstakersiden ved å sette sammen referanseutvalg, ressursgrupper, til ulike utvalg som bidrar med innspill til hvordan og hva.

Så vil selvfølgelig rapportene fra alle utvalg etterpå bli sendt ut på høring med mulighet for organisasjonene til å komme med innspill. Det er det som kommer i ettertid.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er nå omme.

Sak nr. 2 [11:31:22]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Per Espen Stoknes til statsministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 2, fra representanten Sigbjørn Gjelsvik til kunnskaps- og integreringsministeren, vil bli tatt opp av representanten Oddvar Igland.

Spørsmål 8, fra representanten Ole André Myhrvold til utenriksministeren, er overført til olje- og energiministerens som rette vedkommende.

Spørsmål 12, fra representanten Willfred Nordlund til forsvarsministeren, vil bli besvart av utenriksministeren på vegne av forsvarsministeren, som er bortreist.

Spørsmål 15, fra representanten Emilie Enger Mehl til klima- og miljøministeren, vil bli tatt opp av representanten Per Martin Sandtrøen.

Spørsmål 1

Fra representanten Per Espen Stoknes til statsministeren:

«Det vises til justis-, beredskaps- og innvandringsministerens facebook post om at «Ap mener terroristenes rettigheter er viktigere enn nasjonens sikkerhet».

Hva er statsministerens kommentar til at regjeringen har en justisminister som i praksis mener at stortingsflertallet er mer opptatt av å beskytte terrorister enn å beskytte landet?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket tilbake.

Spørsmål 2

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Sigbjørn Gjelsvik til kunnskaps- og integreringsministeren, tas opp av representanten Oddvar Igland.

Oddvar Igland (Sp) [11:31:56]: Jeg har følgende spørsmål til kunnskaps- og integreringsministeren:

«Kommunene er opptatt av å sikre en så god overgang som mulig fra barnehage til skole/SFO, og mange kommuner har derfor utarbeidet egne standarder for å sikre et mest mulig likeverdig tilbud. Nå viser det seg at kommunene ikke kan kreve at private barnehager og skoler benytter kommunens standarder.

Er statsråden enig i at dette framstår noe paradoksalt, og hva vil statsråden i så fall foreta seg for å sikre at kommunene kan stille de samme kravene til de private som til de kommunale barnehagene og skolene på dette området?»

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Jan Tore Sanner [11:32:40]: Det er viktig å legge til rette for at barn får en trygg overgang fra barnehage til skole og SFO. Samarbeid mellom barnehage og skole er en forutsetning for å få til dette.

Regelverket gir ikke i dag klare regler eller en gjensidig forpliktelse for barnehager og skoler til å samarbeide om barnas overgang.

Regjeringen ønsker å sikre at alle barn får en trygg og god overgang fra barnehage til skole og SFO. Vi sendte derfor ut et forslag på høring i juni 2017 om å lovfeste en gjensidig plikt for barnehage- og skoleeiere til å samarbeide om barnas overgang. Det ble foreslått atplikten skal gjelde for alle barnehager og skoler, også private.

Videre ble det foreslått at skoleeier skal ha hovedansvaret for samarbeidet og utarbeide en plan for å gi barn en trygg og god overgang. Denne planen vil gjelde for både kommunale og private barnehager.

Siden det er en betydelig større andel offentlige grunnskoler, vil skoleeier i de fleste tilfeller være kommunen. Private skoler og friskoler kan bygge på en annen pedagogisk retning og ha en annen organisering enn de offentlige skolene. Skolene kan dermed ha behov for å ha egne overgangsordninger som skiller seg fra kommunens. Disse skolene bør derfor få mulighet til å

utarbeide egne planer for overgangen til sine skoler, på samme måte som kommunene får.

Jeg vil legge frem forslag om å lovfeste en plikt til å samarbeide om overgangen for Stortinget i løpet av våren.

Oddvar Igland (Sp) [11:34:36]: Jeg takker for svaret.

Det er jo, som statsråden er inne på, sånn at vi har nærmere 50 pst. private barnehager. Selv er jeg aktiv lokalpolitiker i oppvekstrådet i Asker kommune, hvor det er situasjonen. Vi har nå jobbet fram slike standarder, og sånn jeg oppfatter det og også registrerer av høringssvaret som KS har sendt inn i den saken statsråden nevner, vil det ikke som følge av dette forslaget innebære en forpliktelse for de private barnehagene og skolene å følge dette.

Kan statsråden bekrefte at det allikevel stiller seg slik, eller vil det bli foretatt endringer i forslaget som er lagt fram, som sikrer dette? KS har jo etterlyst en lovhjemmel som forplikter de private barnehageeierne og skoleeierne til å delta i dette.

Statsråd Jan Tore Sanner [11:35:39]: Nå er representanten vel kjent med at det er Kongen i statsråd som skal bli forelagt innholdet i meldinger og proposisjoner før de legges frem for Stortinget, så også i denne saken. Men som jeg sa i mitt innlegg: Private skoler og friskoler kan bygge på en annen pedagogisk retning og ha en annen organisering enn de offentlige skolene, slik at de dermed kan ha behov for egne overgangsordninger som skiller seg fra kommunens.

Vi har varslet at det vil komme en plikt til å sikre overgangen fra barnehage til skole. Det vil gjelde for både private barnehager, kommunale barnehager, kommunale skoler og private skoler, men jeg antar at representanten også er enig med meg i at private skoler, friskoler, som har en annen pedagogisk retning, f.eks. steinerskoler, må kunne ha en mulighet til å organisere det litt annerledes enn det man gjør i kommunen.

Oddvar Igland (Sp) [11:36:42]: Jeg er absolutt ikke uenig i det, men samtidig er det viktig at en tar inn over seg nettopp det at barnehagen kanskje skal forholde seg til ulike skoler i overgangen, og det samme gjelder motsatt vei. Da er det en fordel at man har et felles rammeverk som alle skal forholde seg til, uansett om det er private eller kommunale barnehager.

Som også departementet tar opp i dette høringsforslaget, pekes det nettopp på at det som knytter seg til å sikre en best mulig overgang, ikke går inn på det pedagogiske området – jeg registrerer at statsråden løfter fram det med hensyn til friskolene – men det går på andre forhold, først og fremst, som nettopp skal sikre en tryggere

og bedre overgang fra barnehage til skole enn mange barn kanskje i dag opplever.

Jeg vil bare avslutte med å spørre statsråden: Når kan vi vente saken til Stortinget?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:37:42]: Jeg antar at representanten også er kjent med at regjeringen aldri varsler hvilken dag en sak kommer opp, men jeg sa i mitt innlegg «i løpet av våren».

Så tror ikke jeg det er noen reell uenighet i denne saken. Den blå-grønne regjeringen fremmer som første regjering en plikt til å sikre denne overgangen. Det er viktig, og det er riktig, fordi vi vet at tidlig innsats er nødvendig, og det å sikre den trygge overgangen fra barnehage til skole må vi få til. Så må vi også – i hvert fall vi som befinner oss på den blå-grønne siden av den politiske skalaen – ha respekt for at friskoler må kunne ha en litt annen tilnærming enn det den kommunale skolen har, men det vil være en plikt til å sikre en trygg overgang.

Spørsmål 3

Jon Gunnes (V) [11:38:49]: «NRK melder at norske mobilkunder betaler vesentlig mer for mobildata enn våre nordiske naboland. I Norge betaler vi i gjennomsnitt 97 kroner per gigabyte, mens i Danmark betaler kundene 30 kroner og i Finland 13 kroner. Forbrukerrådet, en selvstendig mobilanalytiker og en professor i konkurranseøkonomi fra Universitetet i Bergen mener at dette skyldes mangel på konkurranse i mobilmarkedet.

Hva mener statsråden bør gjøres for at norske forbrukere kan få datatrafikk på likere vilkår med de andre nordiske landene?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:39:30]: La meg takke for spørsmålet om et tema som er viktig. Digital kommunikasjon er blitt stadig viktigere i samfunnet vårt, og i næringslivet har en brukt det lenge. Det at folk kobler seg opp på nett gjennom mobiltelefonene sine, blir stadig viktigere både for velferd og for et fungerende hverdagsliv for folk flest. Derfor er jeg opptatt av at vi skal ha både god dekning og konkurransedyktige priser i Norge.

Som representanten tar opp i spørsmålet, er vi ikke helt der vi skal være ennå. Vi ligger veldig langt framme på dekning i Norge, langt bedre enn de aller fleste andre land, men på kostnads siden har det medført at vi har høyere kostnader, som en her viser i spørsmålet. Alt i alt: Til tross for at vi bor relativt spredt og har en annen bosettingspolitikk enn de andre nordiske landene, har vi veldig høy kvalitet på mobilnettene.

Det andre jeg skal dra fram, er at vi har hatt en økning i investeringene. Det i seg selv er bra, fordi det viser at vi

leverer et bedre tilbud til innbyggerne. Men det har en kostnad, som må dekkes inn. Når jeg sier det, er det fordi jeg nylig var i Barcelona på en stor telekomkonferanse og hadde rundebordsmøte med kommunikasjonsministre fra en rekke land rundt om i verden. Den jevne tilbakemeldingen rundt bordet var at de var bekymret for at investeringene gikk ned. I Norge går de opp, og det tyder på at vi har konkurranse, ikke bare på lav pris, men på god dekning. Det er nok med på å påvirke prisnivået vi har.

Vi følger nøye med på utviklingen i mobilmarkedet og sammenlikner utviklingen med våre naboland, slik som tallene fra representanten viser. Vi er opptatt av å styrke konkurransen og har lagt opp en del ting gjennom bl.a. Digital agenda for Norge. Der har vi en verktøykasse som består både av markedsregulering og av frekvensforvaltning.

Nettopp fordi vi har det prisnivået vi har, er det et tegn på at konkurransen gjerne ikke er sterk nok når det gjelder kostnader eller pris. Men vi har en sterk konkurranse når det gjelder dekning. Norge er derfor ett av to land i Europa som har funnet grunn til å opprettholde regulering av markedet for tilgang til mobilnett. Telenors posisjon i markedet er så sterk at det fremdeles anses som nødvendig å ha sektorspesifikk regulering for å sikre at konkurrentene får en forutsigbar tilgang til Telenors infrastruktur. Det i seg selv er et signal om at vi ikke er fornøyd med hvordan markedet er, totalt sett, selv om vi har mye å skryte av, som jeg nevnte.

Frekvensforvaltningen har lagt til rette for konkurranse i markedet, bl.a. ved bruk av frekvenstak når vi auksjonerer ut. Det er et tak på hvor stor frekvensmengde én eller flere tilbydere kan erverve seg i tildelingsprosessen. Vi gjør også andre ting for å stimulere tilbudssiden for å redusere framføringskostnader, slik vi nettopp har gjort med graveforskriften. Vi håper og tror at dette over tid vil bidra til at kostnadsnivået reduseres og blir konkurransedyktig med utlandet.

Jon Gunnes (V) [11:42:39]: Jeg takker for svaret. Det er klart at enkelte områder er bra i Norge. Men dette gjelder mest pris, for jeg er bekymret for at digitaliseringen av samfunnet kan bremses opp ved at vi bruker data for lite. Man er i en sterk overgang til å bruke 5G innenfor mobilnettet. Nå vet ikke jeg om Norge er teknologisk frampå og best i verden, men det bør vi egentlig være. Da er mitt spørsmål: Priser vi oss nå ut, fra å være et verdensledende land innen mobilbruk til faktisk å komme langt ned på listen?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:43:27]: Mitt svar til det er nei, jeg tror ikke vi priser oss ut. At vi har en høyere pris per enhet, det viser tallene. Når det gjelder dekning, er vi blant de beste, om ikke den beste, i verden.

Når det gjelder farten på dataoverføring, er vi også blant de aller beste i verden. Slik sett kan en si at det gjerne er en sammenheng mellom forventningene vi har til mobilbruk i hverdagen, og krav til nettopp både datamengde og -fart, som gjør at prisen blir litt høyere, slik at en kan forsvare det opp mot de investeringene som skal gjøres.

Det er en sammenheng mellom det en betaler, og det en får. Jeg tror at de fleste vil betale litt mer hvis de får en vesentlig bedre tjeneste. Det som likevel er vesentlig her, og som var utgangspunktet for spørsmålet, er om en kan sikre at konkurransen er god nok, slik at en ikke betaler mer enn en må. Der nevnte jeg noen tiltak, og vi har mer, både 700 MHz bånd og at vi jobber med en lov om kostnadsreduserende tiltak for utbygging av høyhastighetsnett, som vil bidra til å styrke konkurransen ytterligere. Jeg mener at den jobben må vi gjøre.

Jon Gunnes (V) [11:44:33]: Jeg ser at det er lyspunkter, og ikke minst at man følger godt med. Men jeg er oppriktig bekymret for det med 5G, som nå er på full fart inn, f.eks. har USA kommet veldig langt. Vi har land i Europa som har kommet veldig langt. Er statsråden bekymret når det gjelder den farten vi innfører 5G på i Norge?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:45:03]: Når det gjelder mobilnettets kvaliteter med tanke på dekning, med tanke på fart og med tanke på investeringsnivå, har Norge liten grunn til å være bekymret. For som jeg nevnte, er erfaringene mine fra Barcelona den at våre naboland, våre europeiske venner og ikke minst andre land utenfor Europa opplever en reduksjon i investeringer mange steder. Vi har opplevd en kraftig økning. Da vi overtok i 2013, var investeringene i telekombransjen 7 mrd. kr. Nå er de over 10 mrd. kr. Det viser at rammebetingelsene for å kunne tjene penger ved å ville investere er bra. Vi ser også at Norge har verdensrekord når det gjelder hastighet innenfor 4G-nettet, og vi ligger langt framme når det gjelder 5G.

Det jeg er opptatt av, er at det skal være en balanse mellom hvor godt nettet er, og det vi som forbrukere betaler for, og der er konkurransen vesentlig. Der har vi flere grep, både som vi praktiserer, og som vi skal innføre den kommende tiden, og vi skal klare å ivareta det jeg oppfatter at representanten Gunnes er veldig opptatt av.

Spørsmål 4

Ivar Odnes (Sp) [11:46:20]: Eg kunne egentleg tenkt meg nokre tilleggsspørsmål til føregåande spørsmål, men eg skal halda meg til spørsmålet eg har meldt inn, i denne omgangen:

«Riksrevisjonen har avdekt at målsetjingane for meir gods på bane og kjøll ikkje er nådde. På strekningar med konkurranse har vegtransporten auka like mykje eller meir enn transport på sjø og bane. Undersøkinga syner at vegtransporten har vorte raskare, billigare og meir fleksibel, og det er sett i verk få tiltak for å styrkje konkurranseevna til godstransporten på jernbana.

Har statsråden konkrete tiltak han vil setje i verk, slik at Stortinget sine mål vert nådde?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:47:02]: Det er et viktig tema som blir tatt opp her. Det er noe som vi iherdig har jobbet med, men som vi åpenbart ikke er i mål med.

Riksrevisjonens rapport var i utgangspunktet veldig bra. Den ga et nyansert bilde av årsakene til at de målsettingene vi har hatt – noen av dem mest verbalt kommunisert over tid, noen av dem etter hvert slått fast i storting og regjering – ikke har blitt nådd. Denne rapporten, må jeg minne om, hadde vel en tidshorisont fra 2010 til 2015, og der viser en at en ikke har fått den utviklingen en ville. Pressemeldingen som kom ut etterpå, mener jeg var mindre nyansert, og det er gjerne den som har preget samfunnsdebatten i for stor grad. Men ser en på hovedrapporten, ser en en del ting som funker, men også en del ting vi må bli bedre på.

Vi har satt i gang veldig mange tiltak, noen av dem før 2015, men veldig mange av dem får egentlig ikke effekt før i de siste årene. Det gjør at jeg er mye mer optimistisk med tanke på hvilke tall vi vil kunne få, etter hvert som det utvikler seg. La meg nevne noen eksempler:

For det første ble det i pressemeldingen nevnt at ulykkesfrekvensen på tungbil var veldig høy i perioden 2010–2013. Det synes jeg var et trist tidspunkt å sette punktum på, for fra 2014 og framover har det vært en markert nedgang. Det viser at veitransport ikke er så ulykkesutsatt nå som den var i henhold til det som ble kommunisert. De siste to årene har en hatt en økning i godstransport på jernbane når det gjelder konteiner. Det har vært en kraftig økning når det gjelder tømmertransport på jernbane. Hadde en utvidet perioden, ville en sannsynligvis sett at en har nådd et punkt der ting peker i riktig retning, og ikke i feil retning.

Når vi ser på det som skjer med hensyn til gods på sjø, kunne en sågar i Nationen – som jeg tror representanten leser flittig – se at det var en økning i sjøtransport i året som gikk. Vi ser at den støtteordningen som regjeringen fikk flertall i Stortinget for å innføre, og som trådte i kraft i fjor, har gitt større resultater når det gjelder inngåtte kontrakter enn det vi egentlig kunne drømme om, en ordning som kommer til å bli videreført og vil vokse i omfang framover. Det gjør at jeg tror vi har sett at det har kommet i gang virkemidler som snur denne trenden.

Jeg mener det er rett at vi bygger bedre veier, at vi legger til rette for at det godset som skal gå på vei, har forhold som gjør at yrkessjåførene på vei rett og slett kan leve bedre enn de har gjort. Samtidig er jeg opptatt av at den godsmengden som skal langt, og som burde reist kollektivt på jernbane eller på kjøll, får bedre konkurranseforhold. Derfor er den styrkingen vi har gjort på jernbane, derfor er den styrkingen og de støtteordningene vi har innenfor kystområdet, en viktig del av å nå disse målene, slik at neste riksrevisjonsrapport ikke har negativt for tegn, men at en tvert imot kan si at nå ser vi bedre tider.

Ivar Odnes (Sp) [11:50:05]: Eg takkar for svaret.

Eg har registrert at det har kome positive signal etter dei incitamenta som har vorte gjorde når det gjeld kjøll. Men signalet er meir urovekkjande når det gjeld bane. Er det kanskje på tide å vurdere eit liknande incitament for gods på bane som det ein no har fått for gods på sjø, for å sørgja for at ein har betre konkurransevilkår for bane kontra for veg?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:50:42]: Det er noe av det jeg har på blokken min, for å se på hvordan vi på ulike måter kan stimulere til bruk av jernbane. Jeg tenker – ut fra de erfaringene jeg har etter å ha snakket med godstransportbransjen – at noe av det aller viktigste for dem er at det er forutsigbarhet for leveranser. Når vi har vært og besøkt CargoNet, når vi har snakket med ulike aktører på jernbaneterminaler, når vi har snakket med transport- eller vareeierne, har alle pekt på at det ikke hjelper at jernbanen lover veldig mye hvis hver femte avgang er kansellert, slik det har vært i perioder. Da er det ikke nok forutsigbarhet til at godskunden tør bruke jernbanen, for det står ofte en lastebil i motsatt ende og venter på å få varene helt fram til butikk eller fabrikk.

Derfor har vi nå lagt inn i Nasjonal transportplan en godspakke på 18 mrd. kr. Jernbaneverket sa – da det eksisterte – at for første gang kom det penger sammen med løftene om gods på jernbane. Det er en godsmilliard som ligger inne. Det å (presidenten klubber) oppgradere infrastrukturen er det første virkemiddelet for å levere mer. (Presidenten avbryter.) Støtteordningen kan ...

Presidenten: Tiden er omme.

Ivar Odnes (Sp) [11:51:50]: For å gå meir inn på det området: Skognæringa har no vore ute med klare varsel-signal om tømmertransporten, særleg knytte til Bane NORs innspel til Handlingsprogram for jernbanesektoren 2018–2029. Dei registrerer med stor forundring at fleire tiltak i Godspakke Innlandet er føreslått skifta ut. Det gjeld særleg situasjonen på Norsenga tømmerterminal på Kongsvinger. Det er den verkelege flas-

kehalsen for den samla virkestransporten på bane no. Norsenga skil seg ut frå andre terminalar fordi ein i tillegg har ein omlastingsplass frå veg til bane, og har òg ein viktig funksjon for å kopla to mindre vognsett saman til eitt. Her er det i dag ein kapasitet på rundt 700 000 m³, men behovet på sikt er på rundt 1 000 000 m³. Konsekvensen er at overskytande gods hamnar på veg. Står målet og framdrifta i Godspakke Innlandet framleis ved lag?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:53:01]: Dette er også en viktig del av det med gods. Ofte snakker vi om gods i form av konteinere, men nettopp tømmer næringen har hatt en eventyrlig vekst når det gjelder volum på jernbane. Det ønsker jeg skal kunne videreføres. Det å slippe å få dette over på lange transporter på vei er viktig. Samtidig har vi tatt mange grep nettopp for tømmer næringen, som gjør at tømmer næringen så sent som i forrige uke var og feiret med kake hos Vegdirektoratet fordi en gjennom oppgradering av veinettet har kuttet transportkostnadene deres for å komme til terminalene, med 50 mill. kr. Men da er det også viktig at terminalene oppgraderes, at det går flere godstog, at en har økt kapasitet.

Jeg har vært og besøkt den terminalen – og andre terminaler i området – som representanten nevner. Det var stor glede da vi la fram godspakken vår, for endelig kom det en helhetlig tilnærming. Det som også er kjekt, er at når vi er i Mo i Rana, peker de på investeringer som må gjøres i innlandet for å få gods til å fungere bedre. Det er min ambisjon at vi fortsatt, selvsagt, skal gjennomføre dette. Jernbanedirektoratet (presidenten klubber) kommer med sin handlingsplan 9. april, og det vil være neste (presidenten avbryter) skritt ...

Presidenten: Tiden er omme.

Spørsmål 5

Kjersti Toppe (Sp) [11:54:21]: «Ubåtvraket U-864 utanfor Fedje fekk etablert ei støttefylling som var ferdigstilt juli 2016. Støttefyllinga og havbotnen under ho må setje seg i 18 månader før vidare tiltak kan vidareførast. Stortinget har tidlegare bedt regjeringa vurdere to alternative miljøtiltak: heving av last og tildekking av vrak, eller tildekking av vrak.

Kan statsråden informere Stortinget om kva alternativ som vert utreda og planlagt for når det gjeld miljøtiltak for ubåtvraket ved Fedje, og kva er framdriftsplanen for dette arbeidet?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:55:02]: Jeg setter pris på engasjementet fra representanten når det gjelder

dette ubåtvraket. Vi har også tenkt at vi skal få fikset det, og ikke bare utrede det. Det har ligget der altfor lenge uten at tilstrekkelig er blitt gjort. Som en nevner, har det blitt etablert en støttefylling. Det har jeg orientert Stortinget om flere ganger, og vi har hatt runder i spørretimen om dette før, slik at informasjonen nå vil være stort sett den samme som en fikk sist.

Vi har gått videre fra å utrede dette, slik forrige regjering har gjort, til faktisk å gjennomføre tiltak. Uavhengig av hva slags løsning en vil velge når det gjelder selve kvikksølvet, var det å få etablert en støttefylling viktig. Den har blitt bygd, det har kostet mye penger, men nå i mars fikk vi et brev fra Kystverket om at de anser at det tiltaket har vært vellykket, at ting har etablert seg, ting er stabilt, og at vi kan jobbe videre med det som blir den endelige løsningen.

Vi vet at det er ulike ønsker lokalt. Samtidig har jeg registrert av lokal debatt at veldig mange er bare opptatt av at vi nå må få gjort noe. Vi sitter og gjør de siste vurderingene av hva som er de fornuftige tiltakene. Vi kommer til å få en oppdatert runde med Kystverket der de gjør sine vurderinger, og da vil jeg selvsagt sørge for at Stortinget blir orientert om det en velger. Dette kommer til å koste penger, og Stortinget kommer da til å måtte bli involvert i å bevilge de pengene.

Kjersti Toppe (Sp) [11:56:28]: Takk for svaret. Eg lurar på kva som er tidsaspektet for det som regjeringa no held på å vurdere, kva tid Stortinget vil få informasjon om kva slags alternative miljøtiltak som regjeringa vil anbefala. Eg ser at transportkomiteen har fått eit brev ifrå representantar for ubåtaksjonen i Fedje og Bergen, der dei ber om at ein vurderer ny teknologi. Vedtaket om å gå vidare med to alternativ er jo allereie seks år gammalt, og dei fryktar at Stortinget og regjeringa tar standpunkt på ei gamal utgreiing. Teknologien kan ha utvikla seg. Det er eit klart ønske lokalt å få heva lasta, slik at ein ikkje berre får ei tildekking av kvikksølvet.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:57:28]: Jeg er opptatt av at vi håndterer dette på en best mulig miljømessig måte. Det betyr at vi må håndtere det slik at en unngår spredning i et langsiktig perspektiv. Noe av den risikovurderingen som Kystverket gjør for oss, dreier seg om hvilken risiko det er for at man virvler opp ting som spres videre gjennom å begynne å grave i bunnsedimentene. Da vi diskuterte dette innledningsvis, var det veldig mange av oss som ønsket å heve dette fordi en regnet med at en kunne plukke opp beholdere og håndtere dem trygt. Da en så på de åtte beholderne som er blitt hevet opp, så en at syv av dem var rustet sund, og de var tomme for innhold. Det gjør at vurderingene gjerne endres i forhold til dem man opprinnelig hadde. Det er der jeg vil være trygg – før vi tar en en-

delig beslutning – på hva risikoen er for at man egentlig bare sprer kvikksølvet ytterligere, i stedet for at man faktisk håndterer det. Der er det ikke tatt en endelig beslutning.

Jeg er opptatt av at Kystverket følger med på den teknologiutviklingen som skjer. Jeg beroliger meg med at de følger nøye med på dette, og så må vi sørge for at vi finner en løsning som praktisk lar seg gjennomføre.

Kjersti Toppe (Sp) [11:58:34]: Eg vil gjerne spørja om når statsråden ser for seg at ein kan ta ei avgjerd i saka. Eg er veldig klar over dei forskjellige vurderingane rundt dette med sikkerheita ved det eine eller andre alternativet. Det er no fleire fagmiljø som tar kontakt og er bekymra for at ein undervurderer skadeverknaden ved å la det liggja, at det på sikt vil kunna siva ut og verta omdanna til meir skadelege sambindingar og gå inn i kretsløpet slik. Men det ein er opptatt av, er å få fortgang eller å få ei avgjerd. Kystbefolkninga og spesielt dei som bur på Fedje, har jo jobba med dette i veldig mange år.

Kan eg forstå det slik at statsråden går meir i retning av tildekking – ut frå slik han vurderer dei faglege argumenta som ligg føre no?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:59:39]: Jeg har ikke trukket noen konklusjon, men det er ingen tvil om at de faglige argumentene for tildekking – som må veies opp og ned, for og imot, med hensyn til teknologi, kostnader, risiko og muligheter – er det som er den mest forsvarlige miljøhåndteringen på lang sikt. Men vi har som sagt ikke konkludert på det. Det har vært et kjent standpunkt fra Kystverket, også da de la fram sin siste rapport.

Jeg er opptatt av at vi skal kunne løse dette på en best mulig måte. Vi har arbeidet kontinuerlig med det for å kunne få et beslutningsgrunnlag som er godt nok. Jeg mener også at når befolkningen på Fedje ser i bakspeilet på hva som har skjedd, ser en at det har skjedd fysiske ting de siste årene. Etter mange år med utredninger har vi tatt beslutninger, vi har brukt penger, vi har fysisk tatt grep, og nå er vi i neste fase. Jeg forstår godt iveren eller utålmodigheten etter å få løst dette, men det er grunn til å tro at ting nå vil skje raskere enn det som har vært tilfellet tidligere.

Spørsmål 6

Jan Böhler (A) [12:01:12]: Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til helseministeren: «Trass i korte avstander ligger tre av Oslo-sykehusene i bunnsjiktet for andel pasienter med hjerneinfarkt innlagt fire timer etter symptomer. Mens landsgjennomsnittet er på 42,1 pst.,

ligger f.eks. Lovisenberg på 29 pst., jf. Norsk hjerneslag-register. En hovedgrunn til dette er at det ofte kan være uklart for helsepersonell hvor pasienten skal. Ethvert tidstap her kan koste liv eller føre til store skader på pasienten.

Vil statsråden påse at Helse Sør-Øst sørger for at det opprettes et felles mottak for slagpasienter i Oslo?»

Statsråd Bent Høie [12:01:52]: Vi har en god slagbehandling i Norge. Vi har gode resultater for overlevelse etter hjerneslag. Over 90 pst. av pasientene blir behandlet i slagenhet. Det er et godt resultat.

Vi har mye å vinne på god organisering i den akutte hjerneslagbehandlingen. Rask akuttbehandling kan være avgjørende for overlevelse og for et godt liv etter hjerneslaget. I fjor ble reviderte faglige retningslinjer og de første pakkeforløpene om akuttfasen for hjerneslag lagt fram. Det er bra, men det er utfordringer med slagbehandlingen i Oslo sykehusområde, slik representanten påpeker.

Det er gjennomført en utredning om slagbehandling i Helse Sør-Øst. Den har resultert i rapporten Akutt og subakutt behandling av hjerneslag i Helse Sør-Øst, 2016. I rapporten heter det at hovedformålet med Oslo Slagsenter, «en dør inn, flere dører ut», er å samle all diagnostikk og akuttbehandling på ett sted. Målet er å sikre at alle pasienter får lik tilgang til diagnostikk og eventuell blodproppoppløsende behandling og «proppfisking» så raskt som mulig, og på høyest mulig faglig nivå. Pasienter med behov for videre behandling og rehabilitering får slik oppfølging i sitt lokalmiljø.

Styret i Helse Sør-Øst har lagt denne rapporten som føring for helseforetakenes utviklingsplaner. Jeg viser til mitt svar på skriftlig spørsmål nr. 680 fra januar, hvor jeg redegjør nærmere for dette og for Oslo universitetssykehus' utredningsarbeid av hjerneslagbehandlingen.

Helse Sør-Øst opplyser at de har tett dialog med Oslo universitetssykehus, og at de har klare forventninger om at modellen med «en dør inn» skal innføres. Helse Sør-Øst opplyser videre at Oslo universitetssykehus – i dialog med andre sykehus i Oslo – arbeider målrettet for at sykehuset blir i stand til å realisere «en dør inn» for pasienter med mistanke om hjerneslag i Oslo. Målet er å få etablert et samlet slagmottak så snart som mulig – og senest høsten 2018.

Det startes en prosess for å avklare hvordan trombekтоми kan utføres på Ullevål i tilknytning til slagmottaket for Oslo sykehusområde. Oslo universitetssykehus arbeider med å forbedre den interne organiseringen ved sykehuset, inkludert etablering av en slagtelefon, samt nye senger og styrket vaktbemanning.

Helse Sør-Øst har tett dialog med Oslo universitetssykehus om denne saken, og jeg legger til grunn at modellen for «en dør inn» nå blir realisert.

Jan Böhler (A) [12:04:30]: Jeg takker for svaret, som jeg synes var ordentlig klart. Det er en viktig beskjed statsråden gir, om at det skal opprettes et samlet slagmottak i Oslo senest innen høsten 2018, noe jeg oppfatter som en god nyhet for dem som kan være i fare for å rammes av det, og det er noe som har vært svært etterlenget. Det er – synes jeg – en nesten oppsiktsvekkende situasjon at vi i så mange år har diskutert dette i Oslo-området. I 2015 kom det en dramatisk rapport fra Statens helsetilsyn om pasienter som ble fraktet mellom forskjellige sykehus i Oslo. Med de korte avstandene vi har her, burde dette ha vært løst mye tidligere.

Vil det som statsråden kalte fisking etter blodpropper, altså med katetre, ligge i det felles slagmottaket, slik at alle får tilgang til det i akuttfasen?

Statsråd Bent Høie [12:05:35]: For det første er jeg enig i representantens beskrivelse av at dette har tatt lang tid. Jeg tror bl.a. det henger sammen med at en har hatt en pågående diskusjon om sykehusstrukturen i Oslo-området, og dermed har også dette spørsmålet blitt sett i sammenheng med det. Men det er nå behov for å få et bedre tilbud.

I dette er det som en folkelig kan kalle proppfisking, også et spørsmål, og det vil nå avklares i prosessen hvordan også dette kan utføres på Ullevål i tilknytning til slagmottaket for Oslo sykehusområde. Det er en del av det arbeidet som foregår nå. Jeg kommer jo fra et område der dette gjøres på et universitetssykehus, i Stavanger, med gode resultater.

Jan Böhler (A) [12:06:38]: Jeg takker igjen for et opplysende tilleggsvar.

Det er forskjellige tall i forskjellige land på hvor ofte pasientene kan få hjelp ved bruk av katetre som fisker ut blodpropper i hjernen. For den pasientgruppen som har så alvorlige former for hjerneslag, er det et avgjørende redskap å bruke. Så vidt jeg har sett, er gjennomsnittstallene i Norge for dem som får hjelp av den metoden, på 1,8 pst., mens det i Bern i Sveits ligger på 18 pst. Det er anbefalt faglig – tror jeg – at mellom 5 pst. og 15 pst. av pasientene vil kunne ha nytte av det. Jeg mener det er veldig viktig å følge opp at det blir innført i større grad i hjerneslagbehandlingen i Norge, at flere pasienter kan få mindre alvorlige skader etterpå, og at flere liv kan reddes.

Et tilleggs spørsmål gjelder trombolyse i ambulansene, altså muligheten til å få diagnostisering og hjelp under transport – hvordan står den saken?

Statsråd Bent Høie [12:07:49]: Ja, det er noe Norge nå prøver ut på Sykehuset Østfold, og det blir veldig spennende å se resultatene av det. Det er noe en gjør i samarbeid med Stiftelsen Norsk Luftambulansse.

Så har noe av utfordringen i Norge knyttet til dette med blodproppfisking vært at vi er et langstrakt land, og tradisjonelt sett er dette bare blitt gjort på regionsykehusene. Det er utviklet en modell ved Universitetssykehuset i Stavanger som har dokumentert gode resultater, og det er også bakgrunnen for at Beslutningsforum har sagt at en nå i alle helseregionene skal vurdere om det er flere sykehus som kan gjøre dette. Det arbeidet er i gang, og det jeg refererte til i Helse Sør-Øst, er også en del av det arbeidet. Det vil sannsynligvis kunne føre til at Norge får bedre resultater på det området, på samme måte som vi har veldig gode resultater på slagbehandling generelt.

Det er også viktig å huske at den største forsinkelsen skjer hos pasienten og pårørende. Derfor har regjeringen også satt i gang en kampanje for å informere om symptomene på slag.

Spørsmål 7

Anniken Huitfeldt (A) [12:09:09]: «Syriske kvinner blir tvunget til sex av menn som deler ut nødhjelp på vegne av FN og internasjonale hjelpeorganisasjoner. Disse rystende historiene framkommer i en fersk rapport fra FNs befolkningsfond, UNFPA. Ifølge BBC velger enkelte hjelpeorganisasjoner å lukke øynene for overgrepene. Norge er en betydelig humanitær aktør og gir, ikke minst til ofrene for krigen i Syria.

Hva vil utenriksministeren gjøre for å få stanset disse uhyrlige overgrepene?»

Utenriksminister Ine M. Eriksen Søreide [12:09:47]: For det første er jeg veldig glad for spørsmålet og det engasjementet som ligger bak det. Dette er en praksis som har blitt avdekket også i den senere tid i store hjelpeorganisasjoner. Det gjelder dessverre ikke bare Syria, det gjelder nokså generelt der det er konflikt, og hvor det er hjelpeorganisasjoner inne. Det har ført til at utviklingsministeren og jeg har sendt et brev til alle FN-organisasjoner og andre organisasjoner som mottar norsk støtte, hvor vi er veldig tydelige på hva vi forventer av dem som er våre partnere, hva vi forventer at de gjør som en del av sitt arbeidsgiveransvar, og hva vi forventer at de gjør når de jobber sammen med lokale partnere. Vi mener det er helt nødvendig. Brevet har fått veldig god respons, og vi har fått mange meldinger tilbake fra både FN-organisasjoner og andre om at de setter pris på at vi setter klare krav. Et av de virkemidlene vi har dersom vi ser at dette skjer, er f.eks. å stanse støtten. Det er drama-

tisk fordi det jo først og fremst vil ramme mennesker som er rammet av konflikt, men jeg mener likevel det er viktig å sette tydelige standarder og eksempler for hva vi aksepterer og ikke.

Det er et spørsmål som jeg også har drøftet med FNs spesialutsending for seksualisert vold i konflikt, Pramila Patten, og senest på mandag diskuterte jeg det med spesialutsendingen for humanitære spørsmål i Syria. Han er kjent med tilfeller fra ulike organisasjoner hvor særlig det å dele ut mat blir gjort i bytte mot seksuelle tjenester. Det er ingen tvil om at seksuelle overgrep brukes aktivt som en del av konfliktbildet mange steder. Mange av de kvinnene og mennene som utsettes for det, blir de mest marginaliserte. Pramila Patten, som jeg nevnte, omtaler det som en slags dobbel stigmatisering, at de heller ikke får noe lokalsamfunn å komme tilbake til når de har blitt utsatt for seksuelle overgrep andre steder. Det vi ser, er at behovet for å jobbe med disse problemstillingene bare kommer til å øke, nettopp fordi veldig mange mennesker er i veldig sårbare faser i konfliktområder eller områder på vei ut av konflikt. Vi har dessverre også sett at i områder hvor kvinner vender tilbake som flyktninger, brukes seksualisert vold mer generelt, ikke bare fra hjelpeorganisasjoner – altså ikke hjelpeorganisasjoner som helhet, men noen av dem som er tilknyttet hjelpeorganisasjoner – som en del av dette bildet. Det er en praksis som er helt uakseptabel.

Vi har økt støtten til kvinner og menn som opplever seksualisert og kjønnsbasert vold, og vi har også økt støtten til de organisasjonene som jobber som våre nærmeste partnere med det, bl.a. UNFPA og UN Women.

Anniken Huitfeldt (A) [12:12:39]: Jeg takker for et veldig godt svar.

Nå sier utenriksministeren at dette har spesielt vært avdekket når det gjelder utdeling av mat. Er det noe med innretningen på nødhjelpen som gjør dette, at det forekommer mer hyppig enn ved andre typer nødhjelpsutdeling? Er det noe en kan lære av måten nødhjelp gis på, hva slags type nødhjelp som gis? Det er det ene spørsmålet.

Det andre er: Vet vi noe om i hvilke områder hvor dette forekommer i større omfang enn i andre områder?

Utenriksminister Ine M. Eriksen Søreide [12:13:11]: Det er selvsagt sånn at vi også vurderer om måten nødhjelp gis på, er en faktor som kan bidra til å redusere omfanget. Vi vet ikke helt omfanget, men vi baserer oss på de rapportene og de avsløringene som har kommet. Jeg vil understreke at de aller, aller fleste hjelpearbeidere gjør et utrolig solid og godt stykke arbeid og er ikke skyldig i disse overgrepene.

Det vi har sett, er at det mange steder kan være veldig vanskelig å komme til med humanitær hjelp. Tilgangen

er vanskelig, særlig av politiske årsaker, og det er ofte veldig vanskelig å få fram andre former for nødhjelp enn f.eks. laster med vann og mat. I noen områder forsøker vi prosjekter med å gå over til kontantutbetalinger, som har vært veldig vellykkede, nettopp for å unngå noe av det og samtidig få i gang en lokal økonomi. Men hvordan den reelle tilgangen er, vil være veldig avhengig av hvor og hvilken konfliktsituasjon vi snakker om. Det påvirker fleksibiliteten.

Anniken Huitfeldt (A) [12:14:16]: For å avdekke at disse uhyrlige handlingene finner sted, må vi ha både gode ordninger i hjelpeorganisasjonene og god kontroll fra myndighetenes side, men vi er også avhengig av at kvinner og også de mennene som utenriksministeren snakker om her, tør å melde fra om det. Hva slags type initiativ kan vi ta for å sikre at det blir lett for kvinner og menn som utsettes for den type overgrep, å si fra om det?

Utenriksminister Ine M. Eriksen Søreide [12:14:47]: Generelt opplever mange av hjelpeorganisasjonene som jobber på bakken, uansett om det skulle være tilfeller der det er ansatte i hjelpeorganisasjoner som står bak, eller det er krigførende parter som står bak, at terskelen for å fortelle om det ofte er høy. Dette snakket jeg med Pramila Patten om senest på fredag i forrige uke. Det hun fortalte, var at i veldig mange sammenhenger finnes det heller ikke et fungerende rettssystem, og det betyr at de som har gjort det, sannsynligvis ikke blir straffet. Stigmaet ved å fortelle at man har vært utsatt for seksuelle overgrep, er så mye større, særlig når noen ikke kan straffes, at det for mange er vanskelig å si fra. Det mener jeg er en trend vi må snu. Vi må både jobbe med beskyttelsestiltak, vi må jobbe med psykososiale tiltak, fordi mange er sterkt traumatiserte etter det de har opplevd, og vi må jobbe med kapasitetsbygging, særlig når det gjelder rettsstat og rettssystem, sånn at det er mulig å stille dem som har begått overgrepene, til ansvar.

Spørsmål 8

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Ole André Myhrvold til utenriksministeren, er overført til olje- og energiministeren som rette vedkommende.

Ole André Myhrvold (Sp) [12:15:57]: Jeg beklager at jeg ved en inkurie satte feil statsråd. Mitt spørsmål handler om energibyrået ACER og lyder som følger:

«Jan R. Steinholt skriver 13. mars i en artikkel på neitileu.no at energibyrået ACER «skal utarbeide og styre etter nettverksregler for gassflyten tilsvarende dem som

gjelder på elektrisitetsområdet». Det går også frem av artikkelen at Norge ved en underordning til ACER kan bli tvunget til å selge gass til EU til lavere pris enn man ville kunne oppnå andre steder.

Kan utenriksministeren garantere at en slik situasjon aldri vil oppstå?»

Statsråd Terje Søviknes [12:16:33]: Representanten er opptatt av betingelsene for norsk gass i Europa. Det engasjementet deler jeg. Det europeiske gassmarkedet er av stor betydning for Norge, og bare i 2017 eksporterte vi 122 milliarder standardkubikkmeter naturgass, for øvrig rekord for tredje år på rad.

Så å si all gass vi produserer, går til EU, og vi dekker nå 25 pst. av den totale gassetterspørselen. Norsk gass er ønsket av importland i Europa. Det ble senest bekreftet på mandag da jeg hadde med meg den belgiske energiministeren ut på Troll A, som er selve hjertet i gassmaskinen vår.

EUs regler for det indre gassmarkedet er nedfelt i gassmarkedsdirektivet. Gjennom EØS-avtalen er Norge en del av EUs indre energimarked og har innarbeidet gassmarkedsdirektiv I og II i norsk lov. Gassmarkedsdirektiv III behandles denne uken som en del av arbeidet med tredje energimarkedspakke. Både andre og tredje gassmarkedsdirektiv skiller mellom oppstrøms rørledningsnett knyttet til produksjon og nedstrøms rørledningsnett, herunder transmisjonsrør som frakter gass mellom de ulike deler av nettet.

Det norske transportsystemet som frakter gassen til kontinentet og Storbritannia, er definert som oppstrøms rørledningsnett og oppfylder direktivets krav til slike rør. Vi har i Norge ikke transmisjonsrør i direktivets forstand. I tredje gassmarkedsdirektiv videreføres bestemmelsen som gjelder oppstrøms gassrørledningsnett uten endringer. Nettverksreglene som representanten refererer til, er knyttet til transmisjonsrør, og slike rør har vi altså ikke i Norge. ACER vil med andre ord ikke ha myndighet over vårt oppstrøms rørledningsnett.

Artikkelen refererer videre til at ACER kan påtvinge Norge en solidarisk forpliktelse til å selge gass til EU, og dette til en lavere pris enn det man kunne oppnå andre steder. Den solidariske forpliktelsen jeg antar man her viser til, er knyttet til forordningen om gassforsyningsikkerhet, og denne forordningen er det besluttet at man ikke tar inn i EØS-avtalen. Jeg kan dermed forsikre representanten om at prisen på norsk gass i framtiden, som i dag, vil bli bestemt av markedet, og at gassen vil flyte dit fortjenesten er best.

Samtidig vil jeg understreke at et velfungerende integrert gassmarked med effektive prismekanismer og tilstrekkelig infrastruktur i Europa også er viktig for Norge

som eksportland. Derfor har Norge anerkjent og støttet arbeidet med å videreutvikle EUs indre gassmarked.

Ole André Myhrvold (Sp) [12:19:32]: Dette er jeg enig i. Når det gjelder å sikre tilgang til og transport gjennom rørledningene i Europa, har antakelig gasskonkurrentene Norge og Russland mer sammenfallende interesser enn Norge har med EU. Det er ikke bare noe jeg mener, men det mener også professor Øystein Noreng ved Handelshøyskolen BI. Ifølge ham har Norge og Russland sammen et solid grunnlag for å dekke gassforsyninger til både Frankrike, Storbritannia og Tyskland, og til å anspre EU til sterkere satsing på naturgass.

Hvordan mener statsråden vi i framtiden kan ivareta norske interesser som et gasseksporterende land, all den tid vi nå bindes til EUs energiunion, som først og fremst ivaretar kjøpers interesser?

Statsråd Terje Søviknes [12:20:15]: Jeg vil understreke at vi allerede er knyttet til EUs energiunion gjennom første og andre energimarkedspakke. Det vi snakker om nå, er tredje energimarkedspakke og etableringen av byrået for samarbeid mellom de nasjonale regulatorne på energifeltet, ACER.

Vår viktigste jobb når det gjelder å promotere gass, er delt. For det første må vi sørge for at vi produserer tilstrekkelig gass og opprettholder det nivået vi har på gassproduksjonen per i dag. Vi har nå produsert ca. en tredjedel av de forventede ressursene vi har på norsk sokkel. To tredjedeler gjenstår å produsere og eksportere.

Derne er vi avhengig av at det er et velfungerende marked for gass i Europa, det vil si at man har gode distribusjonsnett som bidrar til at gassen kommer fram til forbrukeren, og vi har en dialog med EU i disse spørsmålene.

Ole André Myhrvold (Sp) [12:21:20]: Norsk gass har vært viktig for omstillingen av energimiksen i Storbritannia. En stor del av vår andel går dit. Britene er nå på vei ut av EU. Statsminister Theresa May har gitt uttrykk for at de ønsker en tilknytning til EUs energimarked i framtiden, men at man samtidig ønsker full nasjonal råderett til å bestemme reglene på energiområdet.

Vil britene i framtiden kunne bli definert som et tredjeland, og vil Norge kunne bli pålagt å eksportere til EU i stedet for til Storbritannia i en gitt situasjon, eller kan statsråden garantere at det ikke vil kunne skje?

Statsråd Terje Søviknes [12:21:54]: Det er ingenting i tredje energimarkedspakke eller ACER og de forordningene jeg har referert til her, knyttet til oppstrøms gassnettverk, som tilsier at vi skal bli pålagt å selge til

EU framfor til andre kunder. Gassen går dit markedet ønsker, gjennom prismekanismene.

Jeg vil understreke det representanten sier om at Storbritannias grep med prising av CO₂ har bidratt til dramatiske kutt i CO₂-utslipp fra deres elektrisitetsproduksjon. Bare de to siste årene har de redusert den kullfyrte elektrisitetsproduksjonen med 60 pst., noe som har redusert CO₂-utslippene med 24 pst. på to år i Storbritannia. Det tilsvarer 25 millioner tonn CO₂, som tilsvarer ca. halvparten av de samlede utslippene fra hele det norske samfunnet.

Spørsmål 9

Freddy André Øvstegård (SV) [12:23:05]: Først vil jeg starte med å gratulere det kurdiske folket og andre med Newroz-feiringen som er i dag. Så vil jeg bemerke at spørsmålet ble sendt inn før Afrin ble inntatt av bl.a. tyrkiske styrker nå nylig. Derfor er deler av spørsmålsformuleringen utdatert. Jeg tillater meg fortsatt å stille utenriksministeren følgende spørsmål:

«Den tyrkiske aggresjonen mot Afrin er ekstremt alvorlig og kan ikke bli stilltiende akseptert av Norge og NATO. Over 290 sivile har blitt drept siden denne aggresjonen startet. Nå er byen i ferd med å bli omringet, og det er fare for enda flere døde og nye angrep.

Hva er utenriksministerens reaksjon på Tyrkias angrep på Afrin, mener hun angrepene bryter folkeretten, og vil hun ta initiativer i NATO for å sette en stopper for det?»

Utenriksminister Ine M. Eriksen Søreide [12:23:59]: Representanten Øvstegård og jeg er helt enige om alvorligheten i situasjonen i Afrin, og det er helt riktig, som representanten også sier, at etter at spørsmålet ble sendt inn, har det vært en utvikling – ikke til det positive – som nå betyr at byen siden 18. mars har vært inntatt av tyrkiske styrker sammen med den militære opposisjonsgrupperingen Free Syrian Army.

Situasjonen er uoversiktlig i området. Jeg er veldig bekymret for den situasjonen vi ser. Det ga jeg også veldig tydelig uttrykk for i min utenrikspolitiske redegjørelse i slutten av februar.

Den humanitære situasjonen er nå urovekkende. Den kan fort komme til å bli enda verre. Det er viktig at partene sikrer at sivile får forlate området på en trygg måte, og at det er tilgang på humanitær hjelp. Den humanitære situasjonen i store deler av det nordvestlige Syria har vært veldig alvorlig over lengre tid. Dette kommer som et tillegg til det. Ifølge FN har ca. 350 000 mennesker siden midten av desember flyktet fra området. Noe av dette tilskrives at det er en økende internasjonalisering av konflikten og en økt internasjonal kamp om

posisjoner i Syria og i regionen. Dette er tragisk for det syriske folk, og det bidrar til ytterligere ustabilitet i regionen. Vi oppfordrer selvsagt til tilbakeholdenhet og ikke minst det som er helt grunnleggende, nemlig en forholdsmessighet i det som også kan være legitime sikkerhetsinteresser i utgangspunktet, og til det å avstå fra handlinger som vanskeliggjør politiske løsninger. Det har vi også gitt uttrykk for til tyrkiske myndigheter. Vi har gitt uttrykk for det gjennom min utenrikspolitiske redegjørelse, i offentlig kommunikasjon, og jeg ga senest i går, i et møte i Europaparlamentet med deres utenrikskomité, uttrykk for det samme synspunktet.

Vi ser at det er en veldig alvorlig og uoversiktlig situasjon som hittil stort sett har eskalert, og blitt til det verre. Derfor mener vi det er viktig å fortsette å gi tydelige beskjeder både til tyrkiske myndigheter og internasjonalt om at vi mener at dette er en situasjon der tilbakeholdenhet må vises, respekt for internasjonal humanitærrett må utvises, og at de helt grunnleggende prinsippene om forholdsmessighet og proporsjonalitet må følges.

Freddy André Øvstegård (SV) [12:26:25]: Nå har Afrin blitt invadert, og det er anslått at omkring 100 000 mennesker er igjen av de ca. 320 000 menneskene som bodde der før Tyrkias aggresjon. Tusenvis er på flukt, og situasjonen er langt fra avklart enda. Tyrkias president Erdogan sa mandag at militæroffensiven nå skal utvides til andre kurdiskkontrollerte områder mot grensen til Irak. Så er spørsmålet ikke minst hva som kommer til å skje i Afrin videre. Det strømmer nå inn tyrkiske soldater og tyrkiskstøttede krigere i Afrin. Det meldes om plyndring, og Den internasjonale Røde Kors-komiteen skriver:

«Titusener av mennesker lider i Afrin. Desperate og livredde, tusenvis flykter hver dag uten å ha noe sted å være, lite mat, vann og helsehjelp».

Hva er utenriksministerens kommentar til at Tyrkia nå har varslet å utvide militæroffensiven lenger inn i syrisk territorium?

Utenriksminister Ine M. Eriksen Søreide [12:27:21]: Det er selvsagt vanskelig, gitt at situasjonen er såpass uoversiktlig, å vite hva Tyrkias neste skritt vil være. Vi har registrert de uttalelsene som Tyrkia har kommet med, og vår tilbakemelding er akkurat den samme som den har vært til nå, nemlig en klar beskjed om å vise tilbakeholdenhet, forholdsmessighetsprinsippene, respektere internasjonal rett og ikke minst sikre tilgang på humanitær hjelp. Det som har vært noe av den store utfordringen både i Øst-Ghouta, i Idlib generelt og i Afrin, har vært at det har vært vanskelig å få humanitær hjelp inn. Det har vært vanskelig å få mennesker ut. Den våpenhvilen som skulle gjelde spesielt for Øst-Ghouta, har ikke vært respektert. Det har gjort at veldig

mange mennesker har blitt stående fast ved det som skulle være humanitære korridorer, og situasjonen har om mulig blitt enda verre for mange. Det er helt riktig som representanten sier, at det er prekær mangel på rent drikkevann, på medisiner og på mat. Det er selvfølgelig også en helt utrolig prekær situasjon å klare å gi beskyttelse til mennesker på flukt i. Derfor øker også internflukten i området.

Freddy André Øvstegård (SV) [12:28:32]: Takk for svaret.

Jeg vil avslutte med et siste spørsmål. Regjeringen og utenriksminister Eriksen Søreide har flere ganger kalt NATO for et verdifelleskap. Mener utenriksministeren at det Tyrkia nå gjør i Syria mot kurderne, er i tråd med de verdiene Norge holder høyt i utenrikspolitikken – folkerett, fred og menneskerettighetene?

Utenriksminister Ine M. Eriksen Søreide [12:28:53]: Jeg tror det er viktig å understreke at NATO er et verdifelleskap og for Norge et viktig verdifelleskap. Det har det alltid vært, selv om vi kan ha vært uenig i handlinger fra enkeltland. Det er nettopp derfor vi er veldig tydelige i vår offentlige kommunikasjon og i kommunikasjonen med tyrkiske myndigheter på hva vi mener må være de grunnleggende prinsippene og måten å handle på i situasjoner som denne. Det er ikke unikt for det vi gjør knyttet til tyrkiske myndigheter. Det gjør vi også i andre, tilsvarende situasjoner, hvor vi ser at de som alltid lider mest, er sivilbefolkningen. Situasjonen for dem i Syria er generelt ekstremt vanskelig. Det har særlig og først og fremst å gjøre med at deres egen leder så tydelig har gått til angrep på sin egen befolkning. Krigen i Syria går nå inn i sitt åttende år. Vi har en veldig vanskelig situasjon politisk. Det å få til politiske løsninger, som må være løsningen i Syria, viser seg stadig vanskeligere. På toppen av det internasjonales konflikten. Flere aktører kommer inn og bruker Syria som en slags stedfortrederkrig for kampen om posisjoner regionalt.

Spørsmål 10

Nicholas Wilkinson (SV) [12:30:18]: La meg først ønske den nye justisministeren velkommen.

Så til spørsmålet: «I statsbudsjettet og i regjeringserklæringen er det vedtatt at regjeringen skal involvere og samarbeide med lokalmiljøet og naboer når de ferdigstiller beredskapssenteret på Taraldrud. Naboene har organisert seg i organisasjonen Stopp støyen.

Når og hvordan vil statsråden følge opp vedtakene om at disse skal involveres?»

Statsråd Per Sandberg [12:30:51]: La meg først få lov til å minne om at et tilsvarende spørsmål også ble stilt tidlig i februar, fra representanten Abid Q. Raja, og det ble da besvart den 7. februar av tidligere statsråd Sylvi Listhaug.

Oppfølgingen av Stortingets vedtak vil i hovedsak skje gjennom et arbeid med miljøoppfølgingsplanen, med en tilhørende støyplan. Her er det mange områder. Det er en rekke punkter om støy og støyhåndtering, fordelt på en prosjekteringsfase, en anleggsfase og en driftsfase.

Det vil bli avholdt jevnlig dialogmøter mellom departementet, prosjektet, politiet og de tre kommunene som er definert til å være involvert. Konstituerende møte ble avholdt 13. mars. På agendaen var bl.a. akkurat det som handler om miljøoppfølgingsplan. Departementet legger til grunn at det er henholdsvis Oslo kommune, ved bydel Søndre Nordstrand, og Oppegård kommune som representerer beboerne og naboene, mens Ski kommune, som er vertskommune, har en del sentrale myndighetsoppgaver knyttet til dette.

I rammebetingelsene fra Ski kommune er det bl.a. forutsatt at det skal være en uavhengig kontroll av prosjekterte støytiltak. Departementet følger selvfølgelig opp dette og går faktisk også noe lenger enn det som er påkrevd, gjennom å ta dette utenom den allerede uavhengige kontrollen av prosjekterte løsninger.

Utover det som gjøres i direkte tilknytning til sentret, har departementet forpliktet seg til kompenserende tiltak, særlig rettet mot barn og ungdoms bruk av marka, osv., på dagtid. Det er også særskilte tiltak rettet direkte mot speiderbevegelsen og en lokal barnehage i området.

Det er totalt satt av 8 mill. kr til disse særskilte tiltakene, og departementet avventer nå kommunenes vurdering av hvordan disse midlene skal disponeres.

Nicholas Wilkinson (SV) [12:33:28]: Jeg tror kanskje ikke statsråden hørte spørsmålet mitt, for nå fikk vi høre veldig mye spennende om kompenserende tiltak. Det er vel og bra når vi skal ha skyting og sjokkgranater rett ved barnehagene og skolene i min kommune, men det var ikke spørsmålet. Spørsmålet var: Hvordan skal vedtakene følges opp?

Vedtakene sier at man skal samarbeide med både lokalmiljøet og naboer. Jeg har skjont på statsråden at «lokmiljøet» får telle som kommunene, men naboene er organisert i Stopp støyen!. De har vært det hele tiden. Det er der vi som bor i området – som jeg selv gjør – er organisert. De sendte brev til den forrige justisministeren, Listhaug, og nå vet jeg at det kommer et nytt brev til justisminister Sandberg, der de inviterer til et felles møte for samtaler om veien videre. De er klare til å

følge opp de vedtakene Stortinget har fattet om at disse skal involveres.

Da lurer jeg på hva justisministeren har tenkt å svare på den invitasjonen fra oss som bor i området.

Statsråd Per Sandberg [12:34:27]: Da venter jeg i spenning til jeg får brevet, og så skal jeg svare på det, selvfølgelig. Jeg er veldig godt kjent med at gruppen har ønsket seg et møte med statsråden. Det ligger vel også en video ute på internett hvor nettopp stortingsrepresentant Wilkinson sier at han skal gjøre sitt for å få i stand et slikt møte. Det er en oppgave som er viktig for en stortingsrepresentant – å ta naboene sine og lokalmiljøet sitt på alvor. Men dersom det skulle bli aktuelt med et slikt møte, og om et slikt møte skulle finne sted, vil jeg finne det mye mer naturlig at det viktigste, også for naboene, akkurat nå må være å møte ordførerne i henholdsvis Ski og Oppegård samt byråd for byutvikling i Oslo kommune, for det er der gjennomføringskraften vil ligge framover.

Nicholas Wilkinson (SV) [12:35:23]: Jeg kan nesten ikke tro hva jeg hører nå: Om det skal være et møte, er det naturlig å møte ordføreren. Så nå er det ikke engang sikkert at ordførerne skal møtes i denne saken. Dette stortinget har vedtatt – og jeg gjentar: Regjeringen skal involvere og samarbeide med lokalmiljøet og naboer. Stortingsflertallet har vedtatt det, og det står i Jeløya-erklæringen. Vi har et ganske enkelt krav fra SVs side. Det er at denne regjeringen følger opp de vedtakene som dette stortinget har fattet.

Jeg forstår at statsråden har tenkt å besvare brevet, men det var ikke spørsmålet mitt. Spørsmålet var hva statsråden skal svare. Vi som bor i området, har vært organisert i Stopp støyen! hele veien. Det er de som snakker på vegne av oss som bor i området, de har blitt lovet møter – av Venstre spesielt, som nå er en del av regjeringen, og som hadde det som en kampsak. De avfeide SVs forslag ved å si at vi fikk gjennomslag for at de nå skulle involveres. Det er et klart løfte, Stortinget har vedtatt det. Vil justisminister Sandberg følge opp vedtakene fra denne salen?

Statsråd Per Sandberg [12:36:39]: Jeg tror at jeg gjen-tatte ganger nå har svart på at Stortinget har gjort noen vedtak og lagt noen føringer. Dette følger regjeringen nå opp. Venstre er i regjering, og jeg sitter nå som justisminister og svarer at jeg i hvert fall må få brevet før jeg i det hele tatt kan vurdere innholdet i det. Jeg kan ikke stå her og svare på møteinvitasjoner. Det må behandles på vanlig måte.

Jeg forholder meg til de tre kommunene. Departementet og kommunene er enige om at det er kommunene som representerer sine innbyggere. Når da gjennom-

føringen av tiltakene skal skje ved at bevilgningene, bl.a. til særskilte tiltak, er gitt til disse kommunene, synes jeg det er naturlig at man har møte med ordførerne i disse kommunene for å presentere sine ønsker.

Spørsmål 11

Steinar Ness (Sp) [12:37:47]: Eg tillèt meg å stille fylgjande spørsmål til arbeids- og sosialministeren:

«Stortinget vedtok i møte 30. november 2017 at pensjonistar som ynskjer det, skal ha rett til å få utbetalingsinformasjon tilsendt fortløpande per post frå 1. juli 2018.

Når og på kva måte vil Nav orientere pensjonistane om denne retten, slik at dei som ynskjer det, kan få tilbake «slippen» frå og med utbetalingane i juli 2018?»

Statsråd Anniken Hauglie [12:38:22]: Det er riktig at Stortinget den 30. november 2017 vedtok at pensjonistar som ønsker det, skal få tilsendt slippen fra 1. juli 2018. I brev til Stortinget den 19. februar med svar på skriftlig spørsmål fra representanten Lundteigen svarte jeg imidlertid at det i budsjettforliket for 2018 ikke ligger inne noen økonomisk kompensasjon for de merkostnader det vil påføre arbeids- og velferdsetaten at de pensjonistene som ønsker det, kan få tilsendt utbetalingsmeldingen i posten.

Dette er, som representanten Ness sikkert også kjenner til, et av flere vedtak med budsjettkonsekvenser som det ikke er bevilget penger til. Regjeringen vil derfor komme tilbake til hvordan dette vedtaket skal følges opp i forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett nå i vår. Arbeids- og velferdsetaten vil da på egnet måte informere pensjonistene om hvordan de som ønsker det, kan få tilbake utbetalingsmeldingen i posten.

Steinar Ness (Sp) [12:39:26]: Eg synest det er viktig at statsråden ikkje vert for mykje oppteken av millionane, men ser menneska i denne saka. Det er eit aldersskilje ute i folket når det gjeld bruk av digitale tenester. Det er eit skilje mellom barn og unge som veks opp i dag, og deira besteforeldre og oldeforeldre. 44 pst. i aldersgruppa mellom 75 år og 79 år melde i 2017 at dei ikkje har brukt internett, og 400 000 menneske føler seg utanfor i den raske teknologiutviklinga.

Eg synest vi alle har eit felles ansvar for å behandle menneske med respekt og verdigheit i alderdomen deira og sørge for at dei får ivareteke interessene sine på ein god måte. Eg ventar då at statsråden legg til rette for at vi får dette på eigna måte, slik at fleirtalet som er i denne salen, får fastsett dei nødvendige løyvingane, og at denne ordninga kjem på plass frå 1. juli.

Statsråd Anniken Hauglie [12:40:29]: Jeg er for så vidt enig i at det er viktig at man ser mennesker og ikke bare millioner. Samtidig plikter også regjeringen å følge de budsjettvedtakene som Stortinget faktisk har fattet. Dette er et av flere vedtak som Stortinget har fattet, som det ikke følger penger med. Da er det min oppgave i budsjettarbeidet å sørge for å legge fram eventuelt penger til det eller at Stortinget selv finner midler til de vedtakene som er fattet.

Flere og flere blir heldigvis digitale. Jeg tror, om jeg ikke husker feil, at 75 pst. av dem som søker om pensjon, faktisk gjør det digitalt. Det betyr at også den eldre generasjon blir mer og mer logget på – om man kan bruke det ordet – og det er bra. Samtidig har vi også sagt til Nav i denne sammenheng at det er viktig at de er smidige, at de bistår pensjonistene som trenger hjelp, til å få hjelp, slik at pensjonistene får den informasjonen de trenger.

Steinar Ness (Sp) [12:41:31]: Vi snakkar ikkje om dei store pengesummane her i forhold til det samla budsjettet som ministeren har. Eg har sett statsrådar som på andre område skal gjennomføre reformer, finne plass til både utgreiingar, ekspertutval, konsulentrapportar, møte, kurs, konferansar osv. Det har liksom aldri stått på pengar innanfor det store budsjettet til kommunalministeren, sjølv om det ikkje har vore øyremerkte løyvingar til dette frå Stortingets side. Mi forventing er at statsråden på ein klok og god måte, innanfor rammene av sitt budsjett, finn dei nødvendige pengane til dette slik at dei forventingane som er skapt der ute, vert innfridde, så dette kjem på plass frå 1. juli 2018. Med god vilje og godt samarbeid med Stortinget ventar eg at vi får dette på plass på ein god måte for folk der ute.

Statsråd Anniken Hauglie [12:42:22]: Dette vedtaket koster 30 mill. kr. Man kan alltså spørre om 30 mill. kr er mye eller lite. Det som har vært viktig fra regjeringens side, har bl.a. vært å prioritere ungdomsinnsats, aktivitetsplikt for unge under 30 år, tiltak rettet mot langtidsledige og andre tiltak for å bidra i arbeidet mot den økte arbeidsledigheten som vi så. Nå ser vi også at resultatene er gode ved at ledigheten går ned og flere kommer i jobb.

Ja, det er mitt ansvar å følge opp de vedtak Stortinget har fattet, men jeg må igjen minne om at det fulgte ikke penger med dette vedtaket, og det er i budsjettbehandlingen Stortinget fatter budsjettvedtak. Og derfor, som jeg sa i mitt hovedsvar, vil vi komme tilbake i revidert nasjonalbudsjett med hvordan dette vedtaket skal følges opp. Bevilges det da penger til dette, ja så vil også pensjonistene få beskjed om det på egnet måte.

Spørsmål 12

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Willfred Nordlund til forsvarsministeren, vil bli besvart av utenriksministeren på vegne av forsvarsministeren, som er bortreist.

Willfred Nordlund (Sp) [12:43:29]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål:

«I langtidsplanen for forsvarssektoren anbefalte regjeringen en samling av maritime patruljefly på Evenes. Bladet Vesterålen skrev onsdag 14. mars at: «Utbygginga av Evenes flystasjon kan ha støtt på kraftige utfordringer. Arbeidet med arealplanen skal vise at det ikke er plass til alle fem maritime overvåkingsfly Norge går til anskaffelse av.» Avisen skrev òg at det nå vurderes å stasjonere to av flyene på Rygge.

Kan statsråden bekrefte at alle de fem maritime patruljeflyene skal stasjoneres på Evenes?»

Utenriksminister Ine M. Eriksen Søreide [12:44:06]: På vegne av forsvarsministeren vil jeg svare på spørsmålet.

Etter Stortingets vedtak om samling av QRA og maritime patruljefly på Evenes flystasjon har Forsvarsdepartementet, som varslet, videreutviklet planene gjennom en forstudie. Denne har tatt form av en konseptvalgutredning, KVVU Evenes. Den KVVU-en dokumenterer og anbefaler et konsept for lokalisering av både operative flater, bygg og anlegg på flystasjonen.

Forsvarsdepartementet har fått støtte og innspill fra Forsvaret, Forsvarsbygg og Avinor – dette er også en sivil flyplass – og har kommet fram til et tilfredsstillende og nøkternt konsept for utbyggingen av Evenes som ivaretar aktørenes behov. Påstandene om plassmangel, som representanten refererer til fra avisene, medfører ikke riktighet. Alle de fem nye maritime patruljeflyene skal plasseres på Evenes.

Forsvarssektoren har over tid bygd seg opp en solid kompetanse på denne typen prosjekter. Den kompetansen benyttes i arbeidet med oppbyggingen på Evenes. Det er funnet tilfredsstillende løsninger på de påståtte utfordringene ved etableringen av maritime patruljefly på Evenes flystasjon.

Forsvarsdepartementet ferdigstiller i disse dager KVVU Evenes. Det blir nå kvalitetssikret eksternt. Regjeringa har tidligere kommunisert at Stortinget vil bli orientert om resultatet av KVVU Evenes på egnet måte i vår sesjonen 2018. Samtidig behandler Stortinget to representantforslag som omhandler Evenes. Forsvarsministeren vil oversende ugradert versjon av KVVU Evenes og rapporten fra eksternt kvalitetssikring til Stortinget etter påske. Det vil gi utenriks- og forsvarskomiteen et

godt grunnlag for de avgir sin innstilling på representantforslaget.

Willfred Nordlund (Sp) [12:45:57]: Jeg takker for svaret.

Jeg må meddele at jeg ikke blir spesielt beroliget når utenriksministeren her sier at man har kommet fram til det som betegnes som en nøktern løsning. Det har jo vært en del av diskusjonen, nemlig om en såkalt nøktern løsning vil gi et godt grunnlag for å drive maritim overvåking med patruljefly, uavhengig av lokalisering, og det er framhevet ulike fordeler ved de ulike løsningene, herunder bl.a. både luftvern og diskusjonen om gjenbruk av de basene som man allerede har.

Når man sier at man har kommet fram til en nøktern løsning, og ministeren så viser til at man har fått god kompetanse om oppbygging i Forsvaret, blir spørsmålet: Er regjeringen trygg på at man klarer å holde seg innenfor det som Stortinget har fått forelagt som kostnadsramme for en utbygging, og at man da får en god forsvarsfaglig løsning på plassering av MPA?

Utenriksminister Ine M. Eriksen Søreide [12:47:02]: Det er, som Stortinget også har vært orientert om tidligere i flere runder, ikke noe i tallmaterialet som tyder på at man ikke skal holde seg innenfor de kostnadsrammene som ligger. Når jeg sier nøktern løsning, er det det prinsippet vi alltid arbeider etter. Vi skal finne gode løsninger innenfor økonomiske rammer og det som er operativt nødvendig for å kunne drive basen på en god måte, ha gode flyoperative flater og kunne gjennomføre operasjoner.

Som representanten kjenner godt til, var bakgrunnen for valget av Evenes som base for de maritime patruljeflyene nettopp en tydelig fagmilitær anbefaling om behovet for å samle basestrukturen, sånn at vi kan gi god beskyttelse av både QRA-en – altså F-35 – som skal være på Evenes, og også de maritime patruljeflyene. Forsvarsministeren har vedlagt i papirene han ga meg, at det ikke er noe som tilsier at det skulle være en annen kostnadsramme enn det som ligger til grunn for Stortingets vedtak.

Willfred Nordlund (Sp) [12:48:07]: Utenriksministeren er vel kjent med den problemstillingen hun også, som tidligere forsvarsminister. Når man her sier at man legger til grunn at man skal få en god beskyttelsesløsning av plasseringen av MPA-flyene og QRA-ene på Evenes, er det vel og bra. Men spørsmålet blir egentlig: Hvordan følger man opp det som har kommet fram i ulike medier, nemlig at Forsvaret i oppdateringen av alliert mottakskapasitet og basestruktur, som det vel het i et tidligere svar jeg fikk, skal ta imot alliert kapasitet på andre baser i andre situasjoner enn nødvendigvis en

fredssituasjon – hvordan mener man sikkerheten skal kunne ivaretas på en god måte?

Utenriksminister Ine M. Eriksen Søreide [12:48:59]: Jeg skal ikke gå altfor langt inn i detaljene. Det syns jeg forsvarsministeren skal gjøre, basert på den KVVU-en som nå foreligger og kvalitetssikres. Det er selvsagt sånn at alle de ulike innvendingene som har kommet på ulike stadier i prosessen, enten det har dreid seg om flyoperative flater, det har dreid seg om værforhold, eller det har dreid seg om miljøspørsmål, er selvfølgelig håndtert gjennom den KVVU-en. Og det er en helt vanlig prosess som også har skjedd denne gangen. Forsvaret og Forsvarsdepartementet har hatt en prosjektorganisasjon som har jobbet med dette lenge. Uansett hvilken base man skulle velge i Norge, vil man nok oppleve at det vil være noen utfordringer som man må søke løst eller kompensert på ulike måter. Det gjelder selvsagt også for Evenes. Noe av det som har vært påpekt som utfordringer, er nettopp at man skal ha både sivil og militær trafikk samtidig og dermed må finne gode, praktiske løsninger inne på flyarealet for å kunne håndtere begge deler, og samtidig gi god beskyttelse og gode flyoperative flater. Det ligger det i denne KVVU-en at man klarer å finne innenfor de rammene som er lagt.

Spørsmål 13

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:50:20]: Jeg leser opp følgende spørsmål:

«Går konsesjonsbehandlingen av den private utenlandskabelen NorthConnect som planlagt, og vil den bli behandlet etter gjeldende regelverk?»

Statsråd Terje Søviknes [12:50:33]: For å eie og drive utenlandsforbindelser for strøm stilles det krav om både anleggskonsesjon og utenlandskonsesjon etter energiloven. Konsesjonssøknadene fra NorthConnect er nå under behandling etter dette regelverket. For tiden er søknadene ute på høring, med frist for innspill satt til 15. april. Det har også vært gjennomført høringsmøter både i Bergen og i Eidfjord, den 5. mars.

Olje- og energidepartementet har bedt Norges vassdrags- og energidirektorat, NVE, om å gi sin vurdering av saken før departementet sluttbehandler konsesjonene og fatter vedtak.

Samfunnsøkonomisk lønnsomhet er et avgjørende spørsmål i en søknad om konsesjon for utenlandsforbindelser for strøm, og konsesjonsbehandlingen skal i tillegg ta opp i seg en samlet vurdering av pris og miljøvirkninger. I tillegg skal en selvfølgelig vurdere konsekvenser for driften av kraftsystemet, prosjektets potensielle inntekter og utgifter og andre virkninger for øvrig.

Jeg er opptatt av at vi som myndigheter opptrer ryddig overfor berørte aktører i konsesjonsbehandlingen. Det gjelder også eierne bak NorthConnect, som har forholdt seg til gjeldende regelverk for utenlandskabler. Det dreier seg kort og godt om forutsigbarhet for næringsaktører.

I morgen skal Stortinget behandle lovforslagene knyttet til EUs tredje energimarkedspakke, og jeg har merket meg at komitéflertallet i innstillingen foreslår at Stortinget skal be regjeringen snarest fremme sak til Stortinget om at konsesjon for å eie og drive utenlandsforbindelser bare kan gis til systemansvarlig, dvs. Statnett, eller foretak hvor Statnett har bestemmende innflytelse.

Jeg har også merket meg at et flertall bestående av Arbeiderpartiet, Miljøpartiet De Grønne, Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre i komiteen legger til grunn at departementet ferdigbehandler søknaden fra NorthConnect før det fremmes en lovendringssak.

Jeg ser fram til at disse spørsmålene blir diskutert ytterligere i morgen, og vil følge opp Stortingets vedtak på ordinær måte. For å være presis: Med dette utgangspunktet vil søknaden fra NorthConnect bli behandlet på ordinær måte, i tråd med gjeldende regelverk på området og føringer gitt av Stortinget. Det er for øvrig det samme svaret som statsminister Erna Solberg ga representanten i den muntlige spørretimen tidligere i dag.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:53:18]: Takk for svaret – et konkret svar, og det er alltid en fordel.

Slik som jeg forstår statsråden, vil denne konsesjonsbehandlingen nå bli behandlet etter det samme regelverket som det som var for et halvt år siden. Så det er ingen endringer i regelverket nå i forhold til det som var for et halvt år – eller tre måneder – siden, før man begynte diskusjonen om ACER på Stortinget.

Statsråd Terje Søviknes [12:53:44]: Det er korrekt. Det er ingen endringer foretatt i regelverket knyttet til mulighet for aktører til å søke om utbygging og drift av utenlandskabler. Det komiteen har innstilt på til Stortinget når det gjelder tredje energimarkedspakke, som skal behandles i morgen, er at regjeringen skal komme tilbake igjen med et lovendingsforslag som innebærer at det for framtiden kun vil være systemoperatøren, dvs. Statnett, som kan eie og drifte utenlandskabler.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:54:20]: Også jeg har lest innstillingen på den samme måten som statsråden – at når det gjelder NorthConnect, skal det gå etter det regelverket som har vært, men at man skal komme tilbake med et lovforslag for andre kabler i etterkant, og at den behandlingen som vi har i morgen, ikke

vil ha noe å si for NorthConnect, men for andre, framtidige kabler. Er det rett forstått?

Statsråd Terje Søviknes [12:54:42]: Nå får vi avvente Stortingets behandling av tredje energimarkedspakke i morgen, men det er slik statsråden har lest innstillingen som foreligger fra energi- og miljøkomiteen.

Spørsmål 14

Lars Haltbrekken (SV) [12:55:08]: Jeg har følgende spørsmål til klima- og miljøministeren:

«Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norges Bondelag og Norsk Sau og Geit fikk avslag fra Miljødirektoratet på en søknad om å fortsette et fellesprosjekt med fokus på forebyggende og konfliktdepende tiltak i rovviltområder. Prosjektet er inne i sin tredje periode og er en pådriver for dialog og konfliktdeping mellom beitenæring, forvaltning og øvrige aktører i rovviltspørsmål. Konfliktforebyggende tiltak er viktig i rovviltdebatten.

Vil statsråden sørge for at prosjektet får støtte til forlengelse?»

Statsråd Ola Elvestuen [12:55:52]: Vi har en todelt målsetting i rovviltpolitikken om å ta vare på både rovvilt og beitedyr i Norge. Det er ikke alltid like lett å forene disse to interessene, noe som gjør at konflikter er vanskelig å unngå. Derfor er jeg helt enig med representanten Haltbrekken i at arbeid med forebyggende og konfliktdepende tiltak er en svært viktig del av den politikken som føres.

Jeg er kjent med at det konkrete fellesprosjektet mellom Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norges Bondelag og Norsk Sau og Geit om videre finansiering for perioden 2018–2020 er avslått av Miljødirektoratet. Direktoratet har i sitt avslag bl.a. lagt vekt på at fylkesmennene har en viktig rolle i å formidle kunnskap og råd samt ha en direkte dialog med beitebrukere knyttet til konkrete forebyggende tiltak. Tilbakemeldinger fra fylkesmennene samt direktoratets vurderinger tilsier at dette løses på en god måte i dag.

Når det gjelder den konfliktdepende delen av prosjektet, slik som møter og seminarer for å bedre samarbeidet mellom ulike aktører, mener direktoratet dette er oppgaver som naturlig løses gjennom ordinært organisasjonsarbeid, og at det ikke er et behov for videreføring av et eget prosjekt for å følge opp dette.

Miljødirektoratet har etter dette falt ned på at de innvilger tilskudd til prosjektet for 2018, for slutføring av pågående aktiviteter i prosjektet.

Avslaget på videre finansiering er påklaget av de tre organisasjonene, og det er Klima- og miljødepartemen-

tet som skal avgjøre klagesaken. Jeg vil sette meg godt inn i saken så snart den oversendes fra Miljødirektoratet. Jeg kan derfor ikke kommentere saken nærmere på nåværende tidspunkt.

Lars Haltbrekken (SV) [12:57:39]: Da har jeg ikke videre spørsmål, men ønsker bare statsråden lykke til i behandlingen av klagen og håper han kommer med en fornuftig løsning som bidrar til ytterligere konfliktdepende tiltak i rovviltdebatten.

Statsråd Ola Elvestuen [12:57:59]: Takk.

Spørsmål 15

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Emilie Enger Mehl til klima- og miljøministeren, vil bli tatt opp av representanten Per Martin Sandtrøen.

Per Martin Sandtrøen (Sp) [12:58:22]: «Norges Bondelag har krevd at beitebrukere etter ulveangrep i Rendalen i 2016 får erstatning på samme grunnlag som etter rovviltangrepene på Hadeland i 2017. Tapet i Rendalen var på 591 sau og 1 storfe. 55 personer brukte over 4 000 timer på ekstraordinært tilsyn og kadaversøk, i tillegg til ekstra kjøring. Klima- og miljødepartementet avviste kravet og mente at situasjonen «ikke var av en slik ekstraordinær karakter som den på Hadeland».

Hva mener statsråden det er som gjør at situasjonen på Hadeland var ekstraordinær, mens situasjonen i Rendalen ikke var det?»

Statsråd Ola Elvestuen [12:59:02]: De skadene som ulv påførte husdyr i Rendalen sommeren 2016 og på Hadeland, Toten og Hurdal sommeren 2017, fikk store konsekvenser for mange dyr og berørte mange beitebrukere.

Gjeldende regelverk gir beitebrukere rett til full erstatning for alle husdyr som er sannsynliggjort drept eller skadet av rovvilt. I tillegg kompenseres en rekke andre utgifter gjennom tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader. Dette er gode økonomiske ordninger.

Beitebrukerne i Rendalen fikk i 2016 erstatning for alle beitedyr som ble krevd erstattet ut over normaltap, samt full dekning for økt arbeidsomfang og andre følgekostnader etter erstatningsordningen. Basert på erfaringer fra tidligere år hadde rovviltneimnda i region 5 i Hedmark også avsatt penger til akutte forebyggende tiltak. Disse pengene og det at det dreide seg om relativt få berørte brukere, gjorde det mulig for Fylkesmannen i Hedmark å håndtere situasjonen innenfor tilskuddsforskriften og eksisterende økonomiske rammer. Det ble derfor

kompensert for utvidet tilsynsaktivitet i rimelig utstrekning, selv om ikke alle utgifter til ekstraordinært tilsyn ble dekket.

Jeg mener at situasjonen sommeren 2017 skiller seg fra tidligere skadesituasjoner og mest sannsynlig vil skille seg fra framtidige skadesituasjoner. Som jeg tidligere har svart i brev til Norges Bondelag og i svar på skriftlig spørsmål fra representanten Enger Mehl, anses situasjonen for å være ekstraordinær på grunn av antallet dyr og beitebrukere som ble berørt, den lange tidsperioden og de totale tapene. Beitebrukerne ble også lovet full kompensasjon av myndighetene og innrettet seg etter det.

Jeg merker meg at representanten ikke er fornøyd med dette svaret og vil i det følgende ytterligere beskrive forskjellene på de to skadesituasjonene.

Situasjonen på Hadeland, Toten og Hurdal sommeren 2017 berørte til sammen 204 beitebrukere – 152 i Oppland og 52 i Akershus. Bare i Oppland berørte dette 27 660 sauer, hvorav 12 830 sauer måtte holdes på hjemmebeite hele sesongen. Til sammenligning var 18 beitebrukere berørt av situasjonen i Rendalen.

På Hadeland og Toten var det ulv i beiteområdene allerede fra mai. Dette skapte en spesiell situasjon der mange beitebrukere ikke kunne slippe dyr på utmarksbeite i det hele tatt. Selv om skadene i Rendalen totalt sett også strakte seg over en lang periode, oppsto skadene senere i sesongen og fikk dermed ikke slike konsekvenser.

Beitebrukerne på Hadeland, Toten og Hurdal fikk utbetalt totalt 16,5 mill. kr. Ekstraordinært tilsyn og kjøring i forbindelse med ekstraordinært tilsyn utgjorde 16 814 timer bare i Oppland. Selv om beitebrukerne i Rendalen også brukte mye tid på ekstraordinært tilsyn, snakker vi her om tall av en helt annen størrelsesorden.

Som det følger av dette, er det klare forskjeller på de to situasjonene. Det er et sentralt poeng at statsministeren og landbruksministeren tidlig gikk ut og lovet beitebrukerne på Hadeland, Toten og Hurdal full kompensasjon for alle utgifter. Når beitebrukerne hadde innrettet seg etter det, må man i etterkant være fleksibel med tanke på om tiltak var forhåndsklarert med Fylkesmannen, tiltaket var egnet, og lignende. Noen slike løfter ble ikke gitt i Rendalen.

Per Martin Sandtrøen (Sp) [13:02:29]: Tapsprosenten i Rendalen var høyere enn på Hadeland. De bøndene som ble rammet, ble rammet enda hardere. Når det påstås at skadeomfanget var større og lengre på Hadeland, oppleves det provoserende av dem som ble rammet, og av alle dem som vil lytte til opplevelsene og klokskapen til dem som ble rammet.

Jeg merker meg at statsråden viste til at statsministeren og landbruks- og matministeren valgte å gå tid-

lig ut da. Men kan statsråden gi en konkret begrunnelse for hvorfor situasjonen på Hadeland var så diametralt annerledes enn i Rendalen?

Statsråd Ola Elvestuen [13:03:12]: Det er omfanget, og det mener jeg at jeg har redegjort for, av hvor mange som ble berørt – nå må jeg bare finne tallene her. Det var 204 beitebrukere i Oppland, mot 18 beitebrukere i Rendalen. Og så er det det jeg også påpekte, som er en sentral forskjell og et sentralt poeng, at statsministeren og landbruks- og matministeren tidlig gikk ut og lovet beitebrukerne på Hadeland, Toten og Hurdal full kompensasjon for alle utgifter. Noen slike løfter var det ikke i Rendalen.

Vi har etablert en ordning som ivaretar saueiere dersom lignende situasjoner skulle oppstå igjen, men det forutsetter at man har tiltak på forhånd, og at disse avklares med Fylkesmannen. Jeg mener at det ikke er forsvarlig å innføre en permanent ordning der staten skal finansiere alle tiltak saueiere finner nødvendig, uten at disse på forhånd er vurdert og innvilget av Fylkesmannen.

Per Martin Sandtrøen (Sp) [13:04:21]: I Rendalen brukte som sagt 55 personer over 4 000 timer på kada-versøk. At de som ikke har vært påført direkte tap av dyr, skal sitte igjen med kostnaden i form av arbeidsinnsatsen som ble lagt ned, har selvsagt gitt sterke reaksjoner i næringen. Nå som det er mer ulv enn på lang, lang tid, kommer det naturligvis også til å bli mer ulv i de prioriterte beiteområdene. Vil statsråden få på plass en ny forskrift for å sikre en anstendig kompensasjon til bøndene i områdene? Og hvis ikke: Hva slags alternativer ser statsråden til en ny forskrift?

Statsråd Ola Elvestuen [13:05:01]: Først er det viktig å understreke at beitebrukerne i Rendalen har fått full erstatning for alle beitedyr som ble krevd erstattet utover normaltapp, samt full dekning for økt arbeidsomfang og andre følgekostnader etter erstatningsordningen. Alle situasjoner er ulike, men vi har nå fastsatt nasjonale satser for kompensasjon ved tidlig nedsanking av sau og med hjemmebeite hele beitesesongen.

Når det gjelder utvidet tilsyn og ekstraordinært tilsyn, vil det fortsatt være tiltak som forutsetter avtale med Fylkesmannen på forhånd. Så vi har et godt regelverk, og jeg mener at det fortsatt må være sånn at en må ha en avtale med Fylkesmannen, og at det ikke bare er en utdeling som er generell, uten å ha en slik gjennomgang.

Presidenten: Den ordinære spørretimen er dermed over.

Sak nr. 3 [13:06:04]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er kartet for i dag ferdigbehandlet. Ber noen om ordet før møtet heves? – Så er ikke skjedd, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.07.

